Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 163 (20. 430) • 1989 йил 12 июль, чоршанба • Баҳоси 3 тийин.

ОШКОРАЛИК ОЙНАСИ

Ошкоралик ва демократия меҳнаткашлар фаоллигини ошириб юборди. Улар партия бошлаб берган янгиланиш йўлини қизғин қўллаб-қувватламоқдалар. Турғунлик даври асоратларини тугатиш ишларига ўзларининг муносиб улушларини қўшяптилар. Аввалгидек сукут сақлаш, нуқсонларни кўриб-кўрмасликка олиш энди уларга ёт. Газетхонлар мактублари том маънода ҳаёт ойнасига айланди. Рўй бераётган воқеа ва ҳодисалар, эришилаётган ютуқлар ва йўл қўйилаётган камчиликлар хатларда ҳақиқий ўз ифодасини топаётир.

Дарҳақиқат, партия ва ҳукуматимизнинг меҳнаткашларининг хатлари ва таклифлари билан ишлашни янада яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги қарорларида гражданлардан тушаётган ҳар бир хат ва аризани ғоят эътибор билан қараб чиқиш, ариза эгаларини қабул қилиш ва уларнинг фикр-мулоҳазаларига, талаб ва эҳтиёжларига ҳурмат билан қараш, тўғри ва очиқ кўнгиллилик билан маслаҳат бериш ҳар бир партия, совет ва хўжалик органи ходимининг муқаддас вазифаси эканлиги алоҳида қайд этиб ўтилган.

Умуман, меҳнаткашлар хатлари, ариза ва шикоятлари билан ишлаш, уларни қабул қилиш серқирра ва кўп соҳали иш. Бунда, энг аввало, аризачининг қўлига қалам олиб, юқори партия, совет, хўжалик органларига, газета ва журналларга арзнома йўллашига нима мажбур қилганлигини, шикоятнинг келиб чиқиш сабабларини чуқур ўрганиш ғоят муҳим аҳамиятга эга.

Тўғри, кейинги йилларда хатлар билан ишлашни яхшилаш борасида кўпгина ишлар қилинди. Аммо ҳали ҳам баъзи жойларда сансалорлик, гражданларнинг ариза ва шикоятларига, илтимос ва таклифларига бепарволик билан қараш, юзакичилик ҳолларига барҳам берилмаган.

Бир мисол. «Ильич номли совхоз 1-агроучасткаси бошқарувчиси Шароф Шарипов коммунист бўла туриб, ўз мансабини суиистеъмол қилмоқда, қариндош-уруғчилик билан шуғулланяпти, ишчиларни менсимай қўйган...» Редакциямизнинг Бухородаги жамоатчилик қабулхонасига совхоз ишчилари Т. Хўжаев ва бошқалардан шундай мазмундаги хат тушган эди. Шофиркон район партия комитетидан хабар қилинишича, совхознинг 1-агроучасткаси бошлиғи Ш. Шарипов раҳбарлик фаолияти даврида айрим хато ва камчиликларга йўл қўйган. Жумладан, у ўз атрофига қариндош-уруғларини тўплаб, айрим яқин кишиларига техника ажратишда имтиёзли шароитлар яратган. Бундан ташқари ишчиларга иссиқ овқат тайёрлаш учун ажратилган масаллиқлардан нотўғри фойдаланган. Ундан 269 сўм пул ундириб олиниб, совхоз кассасига топширилди. Ишда жиддий хато ва камчиликларга йўл қўйганлиги учун Ш. Шарипов вазифасидан бўшатилди.

Меҳнаткашлар хатлари, таклифлари ва оғзаки мурожаатлари билан ишлаш тўғрисидаги қарорларда раҳбарлар ва мансабдор шахсларнинг шахсий масъулияти оширилиши, кўтарилган масалалар юзасидан зудлик билан чоралар кўрилиши, аризаларга ўз вақтида асосли жавоблар берилиши алоҳида таъкидлаб ўтилган. Афсуски, айрим министрликлар, идоралар ҳамда уларнинг жойлардаги бўғинлари, шунингдек, баъзи шаҳар ва район партия, совет ташкилотларининг раҳбарлари бу муҳим ишга етарли даражада масъулият билан қарамаётирлар. Талабчанликнинг, назорат қилишнинг сусайтириб юборилганлиги оқибатида ариза ва шикоятларни кўриб чиқиш муддатлари чўзиб юбориляпти.

«Совет Ўзбекистони» газетаси редакциясига келаётган ариза, шикоятларнинг таҳлили шуни кўрсатмоқдаки, баъзи партия, совет, комсомол, касаба союз, хўжалик, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, министрлик ва идораларнинг раҳбарлари, масъул ходимлари ўз қабулига келган кишиларга нисбатан расмиятчилик, қуруқ ваъдабозлик қилмоқдалар. Баъзан қабулхонага келган кишилар сарсон-саргардон бўлишяпти. Пастдарғом районидан Қ. Омонов ёзади: «Чархин қишлоқ Совети раиси Тўхтаевнинг қабулига қачон борманг, икки қўлидан телефон тушмайди. Одамларнинг арзи-додига қулоқ солмайди. Ариқларимизда сув йўқ. Дарахтлар сувсизликдан қуриб бораётир, раиснинг эса парвойи палак. Хуллас, дардимиз кўп-у, лекин қулоқ тутадиган раҳбар топилмаётир».

Яна бир мисол. Пахтачи районидаги Свердлов номли колхозда яшовчи Г. Ҳусанова иш билан таъминлашда ёрдам беришни сўраб кўплаб ташкилот ва идораларга мурожаат қилишга мажбур бўлди. Унинг редакциямизга йўллаган аризаси Самарқанд область партия комитети томонидан кўриб чиқилди. Свердлов номли колхоз правлениеси раиси Н. Жумаевга меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларига ўз вақтида жавоб бериш лозимлиги кўрсатиб ўтилди. «Кирмаган эшигимиз, ёрдам сўрамаган идорамиз қолмади», қабилида ёзилган ариза ва шикоятлар редакциямиз почтасида оз эмас. Гражданларга бундай эътиборсизлик билан қараш фактларига бутунлай ва қатъий чек қўйиш вақти келди.

Хатлар билан ишлаш, гражданларни қабул қилиш ишларига маҳаллий Советлар депутатларини, касаба союз, комсомол активларини, халқ контролини кенг жалб қилиш керак. Меҳнаткашлар хатлари билан ишлаш маданиятини ошира бориб, кадрларнинг диққат-эътиборини кишиларга нисбатан иззат-икром билан муносабатда бўлишга қаратиш ва уларни шу руҳда тарбиялаб бориш зарур.

Ҳали ҳам айрим жойларда ишда йўл қўйилаётган хато ва нуқсонлар тўғрисида берилаётган ташвишли хабарларга бепарволик, хотиржамлик билан, бефарқ қараш ҳоллари рўй беряпти. Ҳамиша ҳам талабчанлик, принципиаллик кўрсатилмаётир. Масалан, Жиззах шаҳридаги Энгельс номли совхозда яшовчи пенсионерлар Т. Мингбоев, Р. Исроилов, Н. Эшмуродов хатида хўжаликни бошқаришда жиддий камчиликлар содир этилаётганлиги баён қилинганди. Ушбу ариза шаҳар партия комитетида кўриб чиқилди. Унда келтирилган фактлар асосан тасдиқланди. Текшириш якунлари Жиззах шаҳар партия комитети бюросида муҳокама қилинди. Хўжаликни бошқаришда жиддий хато ва камчиликларга йўл қўйганлиги ҳамда носамимийлиги учун Энгельс номли совхоз директори, КПСС аъзоси А. Турғуновга ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ выговор берилди. 1989 йилнинг биринчи ярим йиллик натижаларига кўра, унинг ишда қолиш-қолмаслик масаласи ҳал этилади.

Фарғона водийсида юзага келган мураккаб вазият муносабати билан меҳнаткашлардан келаётган ўринли, асосли шикоят ва аризалар қаторида, шу вазиятдан фойдаланишга уринаётган қайта қуришга қарши кучлар ҳар хил миш-мишлар, уйдирмалардан иборат хат ва хабарларни ҳам кўплаб жўнатмоқдалар. Ғирт ёлғондан, сафсатадан иборат мактублар партия, совет, ҳуқуқ-тартибот ва матбуот органларига ҳам келиб турибди. Маъмурий органлар кенг жамоатчилик ёрдамида миш-миш тарқатувчиларни аниқлаб, уларни огоҳлантирмоқдалар. Зеро, ҳаётимизда хусуматли уйдирмалар ва миш-миш хатларга асло ўрин бўлмаслиги лозим.

Шунингдек, газетхонлардан савдо, маиший хизмат кўрсатиш, соғлиқни сақлаш, алоқа, маориф ва бошқа муассасаларда, айрим суд, прокуратура органларида гражданларнинг талаб-истакларига етарли аҳамият берилмаётганлиги хусусида ҳам редакциямизга кўплаб ариза, шикоятлар келиб турибди. Шундай экан, ана шу органларнинг бошланғич партия ташкилотлари меҳнаткашлар хатлари билан ишлашни ҳамда уларни қабул қилишни ташкил этишни takомиллаштиришга асосий диққат-эътиборни қаратишлари лозим.

Қайта қуриш, ошкоралик даври талаб этаётган муҳим вазифалардан бири қайта ёзиладиган хатларга эътиборни янада кучайтиришдан иборат. Бироқ асоссиз ва такрор-такрор ёзилаётган ариза ва шикоятлар ҳам йўқ эмас. Шу боисдан жойларда — маҳалла ва посёлкаларда, шаҳар ва қишлоқларда юридик консультациялар фаолиятини тағин ҳам кучайтириш, аҳоли ўртасида тушунтириш ишларини яхшилаб бориш зарур.

Демократиянинг ленинча принципларини янада ривожлантириш ишида меҳнаткашларнинг мактубларига масъулият билан партиявий ёндашув катта аҳамиятга эга. Халқимиз хатга эътибор — элга эътибор, деб бежиз айтмайди. Демак, ариза ва шикоятларга, таклиф ва истакларга ўз вақтида аниқ ва пухта жавоб қайтариш, масалани ижобий ҳал этиш ҳар бир раҳбарнинг, ҳар бир ходимнинг муқаддас бурчидир.

БЕШ ЙИЛЛИК МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

XII БЕШ ЙИЛЛИК

Далалардан дараклар

ПАРВАРИШ ҚИЗҒИН

Москва районидаги «Победа» колхозининг миришкорлари ҳам ғўза парваришини оби-тобида ўтказиб қувончли натижаларга эришмоқдалар.

Ҳозир хўжаликдаги мавжуд 735 нафар колхозчи, 70 нафар уста сувчи, 23 та чопиқ трактори парваришни агротехника қоидалари асосида ўтказишга сафарбар этилган.

— Шу кунгача барча майдонлардаги экинлар тўрт марта комплекс ишловдан чиқарилди, икки марта минерал ўғитлар билан озиқлантирилди. Қатор ораларига «шарбат» суви оқизишни ҳам районда биринчи бўлиб тугалладик, — дейди колхоз раиси Ўрмонжон Бозорбоев.

Биз хўжаликнинг Нўъмонжон Иномов, Муҳторжон Қобулов, Насибахон Эргашева, Азимжон Раҳимов бошлиқ бригадаларида бўлиб, экинларнинг ривожини кўздан кечирдик. Уларнинг авжи тез. Ҳар туп ғўзада 4-5 тадан гул бор.

Победаликларнинг шашти баланд. Улар жорий йилда 1134 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 34 центнердан хирмон кўтаришга аҳд қилишган.

Ҳ. РУСТАМОВ.

ИЛҒОРЛАР ИБРАТИ

● Жомбой районидаги «Ўзбекистон» колхози чорвадорлари бу йил мавжуд 230 бош соғин сигирнинг ҳар биридан 3 минг килограммдан сут соғиб олиш мажбуриятини олишган. Ўзаро меҳнат беллашувида моҳир сигир соғар Сочбиби Ражабова илғорлик қилаётир. Пешқадам чорвадор кунига ўз боқимидаги говмишлардан 10—11 килограммдан сут соғиб оляпти. Юқоридаги суратда: С. Ражабова.

Пастдаги суратда Қарши сут комбинатининг илғор ишчилари М. Ҳамидова, Б. Расулов, Н. Қўзиева, Ш. Жўраевлар акс эттирилган. Корхонада ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар эл дастурхонини безамоқда.

Ғ. АЛИЕВ ва В. МОЛГАЧЕВ суратлари.

ОЗУҚА МЎЛ БЎЛАДИ

Қарши районидаги Карл Маркс номли совхоз чорвадорлари қишлов учун мўл-кўл озуқа жамғаришга ҳаракат қилишяпти. Айни кунларда хўжаликда беда ўрими қизғин.

Муҳим ишни тез ва соз адо этишда Бўри Ёдгоров бошлиқ бригада миришкорлари пешқадамлик қилишяпти.

Абил Ҳамроев, Зоир Мунавваров сингари механизаторлар ўз агрегатларини моҳирлик билан бошқариб, 5-6 гектар майдондаги ҳосилни ўриб бермоқдалар. Ўриб олинган кўк беда пешма-пеш фермага келтирилиб, молларга берилияпти. Бир қисми қуритилиб, ғарамланаётир.

Совхозда 400 гектар ғаллазор бор. Ҳозир ғалла ҳосили йиғиштириб олинган ердаги сомон ҳам ғамлаб қўйиляпти.

Ҳ. НАЗАРОВ.

КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорлари—ҳаётга!

ДЕҲҚОН ОМИЛКОР БЎЛСА...

Бундан бир неча йил илгари колхозимиз пахтачилик, чорвачилик ва деҳқончиликнинг бошқа соҳаларида районни орқага торта бошлади. Правление хўжалик таркибида қатор ўзгаришлар ясашга қарор қилди. Энг аввало, раҳбарият ўзгарди. Кадрларни жой-жойига қўйиш бошланди. Янги кадрлар хўжаликнинг 1600 гектардан ортиқ экин майдони тенг ярмида ҳосилдорлик имкониятдан анча паст эканлигини аниқлашди. Масалан 15-20 йиллаб бир хил экин — пахта етиштириб келинган 1-, 2-, 3-, 4-, 15-бригадаларда алмашлаб экиш жорий қилинди. Нотекис, сув кўллаб қоладиган майдонлар текисланди. 300 минг сўмга яқин маблағ сарфланган бу ишлар ўз самарасини берди. Бригадаларда ҳосилдорлик гектар бошига бир неча йил ичидаёқ 10-15 центнерга қадар ошди. Сабзавот ва полиз экинзорлари ҳам серҳосил бўла бошлади.

Шундан сўнг кун тартибига колхознинг Мингжар ва Жойилма участкаларида сув таъминотини яхшилаш масаласини қўйдик. Илгари Жойилма массиви деҳқонлари суви «Ленинград» колхози орқали олишарди. Бу эса кўп асаб бузишларга сабаб бўларди. Биз Тегирмонсой адири орқали ариқ очдик, бетонлаштирдик. Харажат кўп бўлса-да, сув бемалол бўлиб қолди. Ҳозир 350 гектар майдонда пахта етиштираётган 6 бригаданинг ҳаммасида ҳосилдорлик 35-40 центнерга ошди.

Хўжалигимизда зарар кўраётган бирорта тармоқ йўқ. Агар 1984 йилда рентабеллик бор-йўғи 12 процентни ташкил этган бўлса, ўтган йили бу кўрсаткич 42 процентга етди. Колхознинг умумий даромади 6,5 миллион сўмни ташкил этди. Соф фойда салкам 2 миллион сўм бўлди.

КПСС Марказий Комитети март (1989 йил) Пленуми қарорларидан руҳланган пахтакорларимиз бу йилги ноқулай келган об-ҳаво шароитда ҳам бутун куч ва имкониятларини ишга солиб, эрта баҳорданоқ уруғ ташланган барча майдонларда чигитни тўла ундириб олишди. Шу кунларда барқ уриб ўсаётган ғўза майдонларида қатор ораларига учинчи ишлов беришни бошлаб юбордик. Культивацияни ҳар гал тупроқ роса қизигач, 20-25 сантиметр чуқурликда ўтказяпмиз. Айни пайтда ниҳолларни озиқлантириб ҳам боряпмиз.

Олдинги йиллар колхозда экинларни минерал ўғитлар билан озиқлантиришга зўр берилардн. Бу эса тупроқни қотириб, экологик ҳолатга жиддий таъсир кўрсатарди. Эндиликда биз иложи борича тупроқни юмшатишга, унинг таркибини фойдали моддалар билан бойитишга ҳаракат қиляпмиз. Қолаверса, картограммага мувофиқ ҳар бир далага зарур миқдорда гўнг тўпладик. Карталарга чигит экиш олдидан ҳам бир сидра гўнг сепдик. Ғўза қатор ораларини биринчи, иккинчи ишловларда ҳам озиқлантирдик. Бундан кейин ҳам шундай қиламиз.

Мақсадимиз — 1260 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан пландаги 32 центнер ўрнига 37 центнердан ҳосил олиш. Бу 4,5 минг тонна ингичка толали, 100 тонна ўрта толали пахта хирмони, дегани. Айни пайтда пахтачилик билан бирга чорвачилик, ғаллачилик, сабзавот ва полиз экинлари ҳосилдорлиги ҳам кескин ошади, деганидир. Ниҳоят бу, КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қарорлари ижросига бизнинг муносиб ҳиссамиз бўлади.

А. ҚОДИРОВ,
Сурхондарё область Шўрчи районидаги Энгельс номли колхоз раиси.

АГРОСАНОАТ ХАБАРЛАРИ

Ҳалол меҳнат самараси

Июнь ойининг охирида юз берган табиий офат Хонқа районидаги Охунбобоев номли колхоз экин майдонларига ҳам жиддий зарар етказди. 2256 гектар майдондаги ғўзаларнинг 802 гектари шикастланди.

Давлат Матчонов бошлиқ бригаданинг 138 гектар еридаги шонаси гулга, гули кўсакка айланаётган ғўзасининг ҳаммасини дўл урди.

Хўжаликда табиий офатнинг эртасигаёқ махсус комиссия тузилиб, зарарланган экин майдонлари кўздан кечирилди. Мутахассислар ва миришкор деҳқонлар ана шу ерлардаги ғўза ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан қўшимча парвариш билан бироз кечки бўлса-да, ҳосил етиштирса бўлади, деган хулосага келдилар.

Айни кунларда колхоз далаларида иш қизғин. Деҳқонлар экинлар парваришини зўр уюшқоқлик билан олиб боришяпти. Айниқса, дала ишлари Давлат Матчонов бошлиқ бригадада намунали ташкил этилган. Ғўзалар қўшимча озиқлантирилиб, вақтида оби-ҳаёт таралаяпти. Миришкорларнинг ғайрат-шижоати, ҳалол меҳнати туфайли шикастланган ғўзаларнинг ривожи тезлашди. Ҳозир пайкаллар дўл урганидагидан кескин фарқ қилади. Ям-яшил ғўзалар бир текис шоналай бошлади.

К. РИХСИЕВ.

План бажарилди

Мамлакат Озиқ-овқат программасининг бажарилишига муносиб ҳисса қўшиш иштиёқи билан меҳнат қилаётган Поп районидаги «Найман» совхози чорвадорлари катта ютуққа эришдилар.

Давлатга 129 тонна бўрдоқи гўшти топшириб, тўққиз ойга мўлжалланган планни муддатидан илгари бажардилар. Гўштга топширилган новвосларнинг тирик вазни 393 килограмм тош босди.

Совхоз бўрдоқибоқарларининг зафарига Аҳмадали Умаров, Бўрибой Тожибоев сингари чорвадорлар муносиб ҳисса қўшишди.

Ферма коллективи шу йилнинг учинчи кварталида яна 26 тонна гўшт тайёрлаш учун бўрдоқига қўйилган молларни зооветеринария қоидалари асосида парваришлаётир.

С. ҚЎЧҚОРОВ.

Тажрибали механизатор

Ашур Бакиров Ленин орденли «Ҳазорбоғ» совхозининг тажрибали механизаторларидан бири. У 25 йилдан бери механизаторлик касбини эъзозлаб келмоқда.

Тажрибали тракторчи айни кунларда 1-бўлимнинг коммунист Имом Бакиров бошлиқ бригадасида меҳнат қиляпти. Моҳир дала гвардиячиси ўз агрегатини кўнгилдагидек бошқариб, ғўза қатор ораларига ишлов беришда ва озиқлантиришда Жўра Турсоатов, Рашид Эрдонов, Ражаб Тошболов, Абдулло Ражабов сингари ҳамкасбларига ўрнак кўрсатмоқда. Ҳозиргача тўрт марта комплекс ишловдан чиқарилган ниҳоллар ёппасига шоналай бошлади. Баравж ўсаётган дуркун ғўзаларда кетма-кет ҳосил тугунчалари пайдо бўлмоқда. Коллектив жорий йилда 82 гектар ернинг ҳар гектаридан 38 центнердан хирмон кўтаришга бел боғлаган.

Т. ШАРИПОВ.

СССР Олий Советининг биринчи сессиясида

СССР Олий Совети биринчи сессиясининг 10 июлдаги мажлисида СССР соғлиқни сақлаш министри лавозимига **Е. И. Чазов** номзоди кўрсатилади.

Министрликка даъвогар қолдиқ муносабат, қолдиқ планлаштириш принциплари сабабли жуда оғир тангликни бошидан кечираётган совет соғлиқни сақлаш системасини қолоқликдан чиқариш программасини баён этди. У маблағ билан таъминлаш, планлаштириш ва тармоқни бошқаришни тубдан ўзгартириш талаб этилади, деб таъкидлади.

Узоқ вақтдан буён сиҳат-саломатликни асраш эмас, «ялпи кўрсаткич» маблағ билан таъминланди — поликлиникаларга қанча одам келаётганига, касалхоналарда қанча ўрин борлигига қараб пул ажратилди. Танг қоладиган ери шундаки, соғлиқни сақлаш органлари медицина муассасаларига кўпроқ одам келишидан манфаатдор бўлиб қолдилар. Замонавий медицина технологиялари, шифохоналарда оддий қулайликлар йўқлиги хусусида ташвишли рақамлар ва фактлар келтирилди. Шифокорлар меҳнатига ҳақ тўлаш, уларнинг иш шароитлари хусусида ҳам муаммолар бор.

Министр лавозимига номзод соғлиқни сақлаш системасини мураккаб аҳволдан чиқаришнинг йўллари хусусида ўз нуқтаи назарини баён этди. Чунончи, маблағ ажратишнинг янгича принциплари, шифокорлар меҳнати сифатини бошқача баҳолаш, медицина ёрдамини ташкил этишнинг янгича формаларига ўтиш зарур. Давлат касалхона страхованиеси таъсис этиш керак. Дарднинг олдини олиш иши, соғлом турмуш тарзи учун шарт-шароит яратиш ниҳоятда муҳимдир. Халқнинг сиҳат-саломатлиги кўп жиҳатдан экология вазиятига ва озиқ-овқат маҳсулотларининг сифатига боғлиқдир. Озиқ-овқат маҳсулотлари сифати хусусида қонун чиқарилиши керак ва ушбу қонун санитария хизматларига шу тармоқ устидан таъсирчан назорат ўрнатиш учун барча имкониятларни бериши лозим.

Даъвогар кўпдан-кўп саволларга жавоб берар экан, тармоқни ривожлантиришдаги устун йўналишларни, шу жумладан она ва бола соғлиғини сақлаш, замонавий ускуналар ва дори-дармонлар билан таъминлашга эътиборни кучайтириш лозимлигини тилга олди.

Муҳокамада депутатлардан **Н. М. Амосов, Л. Т. Жигунова, В. И. Семуха, Е. Н. Мешалкин, С. А. Милитенко, В. И. Белов** ва бошқалар сўзга чиқдилар. Соғлиқни сақлашнинг аҳволини танқидий таҳлил этиб, улар сиҳат-саломатликни асраш бутун жамиятнинг иши эканлигини таъкидладилар. Кишилар сиҳат-саломатлигининг аҳволи мамлакатда социал, иқтисодий, экология муаммоларининг ҳал этилишига боғлиқдир.

Кўпчилик овоз билан Е. И. Чазов СССР соғлиқни сақлаш министри этиб тасдиқланади.

Бир қанча депутатлар сессиянинг бориши, иш тартиби масалалари хусусида таклиф ва мулоҳазалар билдирдилар. Улар, жумладан, энг муҳим масалалар муҳокама қилинаётганида сўзга чиқишга ёзилган барча депутатларга сўз бериш лозимлигини, тақдим этилган номзодни тасдиқлаш учун муҳокама қилган СССР Олий Совети комитетларининг вакиллари албатта сўзга чиқишлари кераклиги, қонунларни муҳокама қилишнинг устунлигини белгилаб олиш зарурлиги ҳақида гапирдилар. Бошқа муаммолар ҳам кўтарилди.

Шу муносабат билан **раислик қилувчи** Олий Советга ҳукуматни тузиш иши чўзилиб кетаётганлигидан норозилик билдирилган телеграммалар келаётганини айтди. Биз Олий Совет зиммасидаги масъулиятни ҳис этишимиз керак, деб таъкидлади М. С. Горбачев. Биз эндигина ўзимизни англай бошладик, халқ ҳукуматга ким кираётганини кўриб турибди, одамлар номзодларнинг фикр ва мулоҳазаларини эшитмоқда. Аммо вақтни тежаш керак. Қонунлар муҳокамасининг устунлиги ҳақида гапирадиган бўлсак, палаталарнинг раислари комитетлар ва комиссиялар раҳбарлари билан биргаликда бу масалани муҳокама қилишлари ва депутатларга ҳисоб беришлари керак.

СССР ўрмон саноати министри лавозимига **М. И. Бусигин** тавсия этилади. Ўрмон саноатида, деди у, анчагина муаммолар тўпланиб қолган, уларни дарҳол ҳал этиш лозим. Гарчи мушкуллик билан бўлса-да, аммо олдинга қараб интилиш бор. Министр лавозимига номзод тармоқни ривожлантириш программасини депутатларга баён этди. Ушбу тармоқнинг ранг-баранг мураккаб хўжалигини бошқаришни такомиллаштириш тўғрисида батафсил сўзлади.

(Давоми иккинчи бетда).

БОШ КОНСУЛХОНАДА ҚАБУЛ

10 июль куни Монголия Халқ Республикасининг Тошкентдаги бош консули Ц. Буянтогтох Монголиянинг миллий байрами — Халқ революцияси куни муносабати билан қабул маросими уюштирди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари П. М. Абдураҳмонов, Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри С. О. Азимов ҳозир бўлдилар.

ЖАМОАТЧИЛИК ЙИҒИЛИШИ

11 июль куни Тошкентдаги сунъий ва табиий чарм ишлаб чиқариш бирлашмасида жамоатчиликнинг Монголия Халқ Республикасининг миллий байрами — Халқ революциясининг 68 йиллигига бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда Ўзбекистон пойтахти жамоатчилигининг вакиллари иштирок этдилар.

Бирлашма Совет-Монголия дўстлиги жамияти Ўзбекистон бўлимининг коллектив аъзосидир. Митингда сўзга чиққан кишилар ўтган ўн йилликлар мобайнида МХРП раҳбарлигида мамлакат экономика, маданият соҳасида, турмуш шароитини яхшилашда катта муваффақиятларга эришганлигини таъкидладилар. Монголия билан Совет Иттифоқи ўртасида яхши қўшничилик муносабатлари мустаҳкамланмоқда ва ривожланмоқда. Ўзбекистон бу жараёнга ўз ҳиссасини қўшмоқда.

Бир қанча саноат корхоналари, шу жумладан, сунъий ва табиий чарм ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳам МХРга ўз маҳсулотини жўнатмоқда, илмий ва маданий алоқалар ривожланиб боряпти. Нотиқлар келгуси йилларда Монголия билан Ўзбекистон ўртасидаги ҳамкорлик янада ривожланади, деб ишонч билдирдилар.

Йиғилишда Монголия Халқ Республикасининг Тошкентдаги бош консули Ц. Буянтогтох нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

• Партия турмуши: раҳбарлик масъулияти

ОДАМЛАР ТАШВИШИДА

У каналда лиммо-лим оқаётган сувга узоқ термулиб қолди. Илк меҳнат фаолияти бошланган бу ерлар унинг учун нақадар қадрдон. Ўшанда ҳам шу топдагидек одамлар ўртасидаги муносабатлар худди ана шу тиниқ сувдек мусаффо бўлишини истарди. Ўзи одамларга наф келтириш йўлида бутун ақл-заковати, қалб ҳароратини ишга солишга интилди...

Райком бюросининг мажлиси давом этарди. Илгари ўзи ишлаган ташкилотнинг раҳбари комунист М. Болтаев устидан тушган шикоят муҳокама қилинарди. Райкомнинг биринчи секретари Абдубанно Аширов М. Болтаевни ҳимоя қилиш мумкинми ёки мумкин эмасми, деган саволларга бюро мажлиси бошланмасдан жавоб топганди. Болтаев вазифасидан четлаштирилиши керак. Чунки у коллективда ўз обрўсини тўкди, ишончни йўқотди. Район суғориш тармоқлари бошқармаси назоратидаги дарё қирғоқлари ва бошқа суғориш тармоқлари ҳимоя зоналарида гектар-гектар ерлар айрим шахсларга бўлиб берилиб, шоли экилди. Улар қаторида М. Болтаевнинг ўзи ҳам бор эди. У ярим гектарга яқин майдонда ҳеч қандай шартномасиз деҳқончилик қилди. Деярли ҳамма ташкилотларда ёрдамчи хўжаликлар ривожлантирилаётган бир пайтда бу коллективда ўзибўларчилик ҳукм сурди. Ер талон-торож қилинди. Бундан ташқари шахсан М. Болтаев айби билан Қумқўрғон тўғони назоратсиз қолдирилди. Тошқин оқибатида бройлер паррандачилик фабрикаси зарар кўрди. Бошланғич партия ташкилотида баъзи коммунистлар М. Болтаевнинг тадбиркорлиги, ҳаракатчанлиги ҳақида илиқ гаплар айтганига қарамай, уни ўз лавозимида ушлаб туриш мумкин эмас эди. Чунки у ёш раҳбар бўлса-да, шахсий манфаатини давлат манфаатидан юқори қўйди. Бюро аъзолари А. Ашировнинг таклифини маъқулладилар. М. Болтаевга, шунингдек, қаттиқ партиявий чора ҳам кўрилди.

Райкомнинг биринчи секретари... Бутун районга раҳбарлик қилиш масъулияти ҳамиша унинг зиммасида. Бинобарин райком ўз территориясидаги ҳамма ташкилот, муассаса, хўжаликларга сиёсий раҳбарлик қилишга даъват этилган. Райкомнинг биринчи котиби эса ҳар томонлама баркамол, энг аввало, ҳалол бўлиши, одамлар қалбига йўл топа билиши керак. Уйчи район партия комитетининг биринчи секретари Абдубанно Аширов ана шундай раҳбарлар сирасидан.

...Райком қабулхонаси ҳамиша гавжум. Бу ерга ишчилар ҳам, дала меҳнатчилари ҳам, раҳбарлар ҳам истаган пайтида кела оладилар.

Райком секретарининг қандай инсон эканлигини қабулхонада навбатда турган ёки у билан суҳбатлашиб чиққан кишилар кайфиятидан ҳам билиб олиш осон. Район бош пиллахонаси бошлиғи Т. Қирғизов қабулдан мамнун чиқди.

— Ҳар йили хўжаликлардан район марказига пиллачилик мутахассислари, бригадирлари, пиллакорлар тўпланиб уларнинг ўқуви ташкил қилинарди. Бу жуда кўп қийинчиликларни туғдирарди. Кўплар ўқувдан четда қоларди, — деди Т. Қирғизов. — Биринчи секретарь билан ана шу машғулотларни хўжаликларнинг ўзида ташкил этишга келишиб олдик. Шу нарса маълум бўлдики, биринчи секретарь пиллачиликни мутахассисчалик яхши биларкан, у билан кўпгина масалаларни ҳал қила олдик, — деди у биз билан суҳбатда.

Сир эмас, илгарилари баъзи секретарлар ишни яхши билса-билмаса ҳамма соҳаларга аралашаверар, одамлар билан суҳбатда ҳамиша юқоридан келиб, оддий гапни ҳам буйруқ оҳангида гапирарди.

Абдубанно Аширов дастлабки кунданоқ бундай иш услубига чек қўйди. Барча раҳбарлардан оддий, одамий бўлишни, ишга ижодий ёндошишни талаб этди. Қоғозбозлик барҳам топди. Райком секретарларидан оддий инструкторларгача ҳамманинг иш жойи одамлар орасига кўчирилди. Энг муҳими, райком аппарати хўжаликларнинг ички ишларига ҳар қандай аралашишларга чек қўйиб, хўжалик раҳбарларига кўпроқ мустақиллик берди.

Улар билими ва тажрибасини, нималарга қодир эканлигини амалда исботлайдиган бўлдилар. Бундай иш услуби эса раҳбар кадрларнинг сараланишига, таниш-билишчилик, ошна-оғайнигарчилик йўли билан кўтарилиб қолган, аммо иш билмайдиган раҳбарларнинг эътибордан қолиб сайловда етарли овоз олмай қолишига олиб келди.

Район партия комитети бошланғич партия ташкилотлари секретарларини муайян соҳага бириктириб қўйишдек нотўғри анъанага ҳам барҳам берди, уларнинг обрўсини ва мустақиллигини ошириш йўлини изчил амалга ошириб келмоқда. А. Аширов айниқса экономикага раҳбарлик соҳасидаги конкрет ишлардан йироқлашган хўжалик раҳбарларига нисбатан талабчанликни сусайтириб қўйган партия комитетлари секретарлари билан жиддий суҳбатлар ўтказди.

«Ленинчи йўл» колхози партия ташкилоти секретари М. Аҳмадалиев билан бўлган суҳбатда чорвачилик комплексидаги аҳвол чуқур таҳлил этилди. Шу пайтгача бу ерда ижара ёки коллектив пудратига ўтилмаган эди. Райком секретари чорвадорлар талабидан келиб чиқиб, чорвачилик комплексида ё ижара, ё коллектив пудратини жорий этишни тавсия қилди. Илмий текшириш институтларидан мутахассислар чақирилди. Яқинда хўжаликда чорвачилик соҳаси коллектив пудратига ўтди. Ҳар бир ишловчининг пировард натижа учун кураши бошланди. Мана, дастлабки натижа: бу ерда ҳар бир центнер сут етиштириш таннархи анча арзонлашди. Ленин номли колхоз партия комитети секретари Ғ. Мирзараҳимов билан бўлган суҳбатдан сўнг хўжаликдаги қўйчилик тармоғида ҳам тўла ижара пудрати жорий этилди.

Районда бу ишлар кенг кўламда олиб борилаётгани сабабли чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳажми тобора ошиб бораётир. Масалан, шу йилнинг ярмида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан гўшт, сут, тухум етиштириш анча процент кўпайди.

Абдубанно Аширов Уйчи районида райкомнинг биринчи секретари бўлиб ишлаётганига ҳали кўп бўлгани йўқ. У бир қатор фермалар, корхоналар, қурилиш ташкилотлари ишини чуқур ўрганди. «Ўзбекистон» колхози чорвачилик комплексини кўздан кечираётганда соғувчилар билан суҳбат қизиб кетди. Бу ерда ҳар куни тонналаб сут соғилаётгани билан чорвадорларнинг ўзлари истеъмол қилишлари учун бирон литр ҳам сут ажратилмаётганлигидан шикоят қилдилар. Бундан ташқари уларнинг дам олиш шароитлари кўнгилдагидек эмас, савдо, маиший хизмат кўрсатиш издан чиққан. Бу суҳбат кейинроқ райком секретарлари, райижроком раҳбарлари иштирокида колхоз партия комитети секретари, чорвачилик комплекси раҳбарлари, хизмат кўрсатиш тармоқлари бошлиқлари билан жиддий кенгашиб олиш учун сабаб бўлди. Чорвадорлар тез вақт ичида фермадаги ўзгаришлардан қониқиш ҳосил қилдилар.

Райком ҳозир асосий эътиборни райондаги барча кишиларни доимий иш билан таъминлашга қаратяпти. Бунинг учун «Уйчисельмаш» заводини халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган йирик корхонага айлантириш, «Гулистон» совхозида пахта тозалаш заводи ва мебель фабрикаси қуриш масаласини ҳал этиш учун мутасадди министрликлар билан кенгашиляпти.

Қишлоқ райони бўлганига қарамай, бу ерда сабзавот ва мева етиштириш аҳволи кўнгилдагидек эмас. Колхоз бозори расталари бўм-бўш. Шу сабабли пахта учун нобоп ва муттасил кам ҳосил етиштирилаётган майдонларда боғлар барпо қилинди. Жумладан, «Қизилравот» совхозида 35 гектар майдонни ўрикзорга айлантиришга киришилди. Район бўйича яна 100 гектардан зиёд боғ барпо этишни кузда давом эттириш кўзда тутилаётир.

Районда пахтачиликдан олинаётган соф фойда салмоғи ортаётгани билан пахтакорларнинг ўртача иш ҳақлари кам. Уларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш учун меҳнат унумдорлигини таъминлаш, ортиқча чиқимларга йўл қўймаслик, маҳсулот сифатини яхшилаш ва бир қатор тадбирларни амалга ошириш лозим. Район партия комитети ана шу омиллардан самарали фойдаланиш йўлларини қидириб, зарур тавсиялар беряпти.

...Абдубанно Аширов канал ёқалаб юрди. Нигоҳлари оқаётган сувга қадалган бўлса-да, хаёли долзарб юмушлар билан банд эди. Ҳа, районда райком амалга оширган ишлар кўп. Аммо олдинда ҳали бажарилиши зарур бўлган юмушлар, вақти-соати етган режалар ҳам анчагина. Олдинда ҳали босиб ўтилиши лозим бўлган катта йўл турибди. Энг муҳими одамлар ана шу йўлга тушиб олишди. Энди бу йўлдан фақат илгарилаб бориш зарур. Давр талаби шундай.

Ш. ХОЛМИРЗАЕВ,
Ф. ЙУЛЧИЕВ,
«Совет Ўзбекистони» жамоатчи мухбирлари.

МЕҲНАТ КОЛЛЕКТИВЛАРИДА

Ҳовли тўйлари

Янги Ангрен ГРЭСи қурувчилари ва фойдаланувчиларининг 48 оиласи янги уйда шинам квартираларнинг калитларини олишди. Бу уйни «Узбекгидроэнергострой» трести бригадалари Нурободда қуриб битказдилар.

Аксарият квартиралари икки ва уч хонали бўлиб, қулай планлаштирилган — кенг ёрдамчи хоналари, катта айвони, даҳлиз, ошхона ва бошқа ёрдамчи хоналари қулай жойлашган.

Бу йил ҳар доимгидек уй-жой ва социал-маданий-маиший объектлар республиканинг барча гидроэнергетика қурилишларида графикка мувофиқ ёки ундан ўзиб топширилмоқда. Бундай анъана меҳнат коллективлари барқарорлигини мустаҳкамлашга, демакки асосий ишлар сифатини оширишга кўмаклашади.

(ЎзТАГ).

Намуна кўрсатиб

Розия Муродова Бухоро тўқимачилик комбинатининг иккинчи йигирув цехида деярли ўн йилдан буён меҳнат қилиб келяпти.

Бу давр мобайнида ўз касбини пухта эгаллаб олди, маҳоратини оширди, ҳалол меҳнати билан коллективга танилди. Моҳир ишчи баракали меҳнат қилиш билан бирга анчагина лаёқатли шогирдларни тарбиялаб, уларга ўз тажрибасини ўргатди.

Илғор ишчи ҳозир ҳар сменада нормада белгиланган 6,9 тонна ўрнига 7,6 тоннадан калава тайёрлаб чиқармоқда. Цех ишчилари ўртасида кенг авж олган мусобақада ҳар доим олдинда бораётир.

У жамоат ишларида ҳам намунали иш олиб боряпти. Область Советининг депутати, цех партия ташкилотининг секретари сифатида умумий иш учун баракали ҳисса қўшмоқда.

Сурада: Р. Муродова собиқ шогирди Санобар Содиқова билан.

В. Молгачев сурати.

• Мухбир минбари

ХАЛҚ ҚАЛБИ

МЕҲНАТ КОЛЛЕКТИВЛАРИДА, АҲОЛИ ИСТИҚОМАТ ҚИЛАДИГАН ЖОЙЛАРДА ЎТАЁТГАН МИТИНГЛАР ХУСУСИДА

Самарқанд азалдан кўп миллатли юрт. Хориждан келган сайёҳлар, ерлик муаррихлар битиб қолдиришларича, бу заминда тожиклар, эронилар, турклар, туркманлар, араблар, яҳудийлар... ака-укадек, дўст-биродар, қўшни-ҳамсоя бўлиб яшашган. Шу боис Самарқанд осори-атиқалари, муаззам обидаларида уларнинг, турли миллат вакилларининг бармоқ излари бор, сиймолари акс этиб турибди, десам асло хато қилмайман. Ҳа, дунёни лол этиб асрдан-асрга чирой очиб кўчаётган, ўтаётган миноралар, мадрасалар, нилий гумбазлар, рангин кошинлар, такрорланмас муқарнаслар худди байналминал қўшиғига, мангулик мусиқасига ўхшайди.

Самарқандликлар буни яхши тушунишади, англашади, қалбан ҳис этишади. Шу меросга содиқлик руҳини авлоддан авлодга сингдиришади. Раҳматли Анбар бувимнинг «Болам, одамга ранг-рўйи, миллат-элатига қараб эмас, унинг юрагига қараб баҳо бериш керак» деган содда, айни пайтда пурҳикмат сўзларини эсларканман, ана шу тарбиянинг бир хусусиятини кўргандай бўламан.

«Ҳужум» пиллакашлик фабрикасида Михаил Сергеевич Горбачевнинг совет телевидениеси орқали миллий масалалар хусусида чиқиш қилиши муносабати билан митингга тўпланган қарийб минг кишининг кўзида, юзида, кайфиятида авлодлар тарбиясининг руҳи сезилиб турарди. Смена устаси Меҳринисо Саломова Фарғонадаги воқеаларга муносабат билдириб, бу мусибатни миллий низо эмас, бошбошдоқлик, тарбиясизлик оқибати деб баҳоламоқ кераклигини таъкидлаганда, кўчиб кетаётган биродарларни ортга қайтишга чорлаганда одамлар унга хайрихоҳлик билдиришди.

Ҳа, ўн йиллар давомида интернационализм дея бонг уриш бошқаю, амалда унга содиқликни намойиш этиш бўлак. Бугун Самарқандда эронилар хонадонига кирсангиз ё келини тожик, ёки куёви, ёҳуд келини турк, ёки куёви. Тожиклар эшигини қоқсангиз бирида ўзбекча, иккинчисида тожикча сўзни эшитасиз. Йиллар бу заминда миллатлар ва элатларни қўшиб юборди. Уларнинг маданиятлари, урф-одатлари, анъаналари ҳам бир-бирига сингиб, бойиб борди. «Ҳужум» фабрикаси ишчиси Малика Эрматова ана шу хусусда фикр юритар экан, меҳнат коллективида 19 миллат вакиллари иноқ ишлаётганини, бу дўстликка раҳна солишга йўл бермаслигини уқтирди. Унинг фикрини пилла ўровчилар Светлана Лескина, Нина Куприянова, Муҳаррам Қўлдошева ҳам тўлдиришди.

Дарвоқе, ишчининг, аёлнинг, онанинг сўзига қулоқ тутмоқ керак! Онанинг сўзини инкор этиш нонкўрликдир, отанинг насиҳатига қулоқ осмаслик оқпадарликдир! Сиёб районининг Хўжанди маҳалласида бўлиб ўтган митингда онахонлар, нуроний оталар яна бир карра болаларига, невараларига, жигаргўша-фарзандларига мурожаат қилдилар. Айниқса, Мардон Тоировнинг сўзлари одамларни тўлқинлантириб юборди.

— Мени маҳалла комитети раиси этиб сайлагансизлар, — деди у. — Демак сизларнинг номларингдан гапиришга ҳаққим бор. Назаримда доим оломон билан ишлаб келдик, одам эса оломоннинг ортида қолиб кетди. Фарғонадаги мусибат ана шунинг оқибати...

Шаҳодат Мавлонова эса ўз оиласи мисолида дўстликни шарҳлаб берди.

Темирйўл районининг Ҳазора, Киров номли, «Промышленная» маҳаллаларида 1300 дан зиёд месхети турклари яшашади. Фарғонадаги воқеалардан сўнг улар безовта бўлиб қолишди.

— Биродар, қаерга кўчиб кетасиз, фарзандларингизнинг киндик қони шу ерга тўкилди, демак бу замин улар учун Ватан! — дейишди Ҳазора маҳалласи оқсоқоллари.

— Бизнинг тинч яшашимиз учун ким кафолат беради, ким? — дея ўрнидан турди турклардан бири.

— Мана, биз кафолат берамиз!

Овозлар овозларга қўшилиб кетди. Шундай қараганда, бу манзара жуда жўнга ўхшайди. Аммо унинг ичига кириб борсангиз, «ким» дея ўрнидан турган кишининг кўзидаги хавотирга боқсангиз, «Биз» дея қалқиган кишиларнинг киприклари нам эканлигини кўриб турсангиз, бу нақадар улуғ ҳикматдан дарак эканлигини сезасиз. «Кетманглар» дея йиғлаган момонинг кўз ёшларида ўзбек халқининг обрўйи, шани, қалби бор.

Ўзбеклар учун мусибатли кунларда Иштихонда яшайдиган турклар ҳам қўзғалиб қолишди. Уларнинг бу элни тарк этишларига миш-мишлар сабаб бўлди. Ишонасизми, райком аъзолари, ҳали кечагина райком секретари, ижроком масъул ходими бўлган кишилар ҳам кета бошлашди. Иштихон район партия комитети шундай вазиятда боши берк кўчага кириб қолди. Тўғрироғи халқдан ажралиб қолгани маълум бўлди. На секретарлар, на райком ходимлари ва на район раҳбарлари неча йиллардан буён ҳамқават яшаб келаётган кишиларни ишонтира олмадилар.

Иштихонда бўлаётган йиғилишлар, митинглар, учрашувлар, суҳбатларда бу ошкора айтилмоқда. Ҳа, бундан сабоқ чиқариб олмоқ керак.

Халқ қалбида адолат китоби, дўстлик риштаси, қонқардошлик туйғуси, эртанги кун умиди... бор. Уни кўра олишимиз зарур! Айрим воқеалар учун унга дакки бериш эмас, ундан узр сўрашимиз керак. Мен митингларда бўлиб, халқ қалбининг сарҳади кенглигига, унинг нурлари қуёшникидан қолишмаслигига яна бир бор ишонч ҳосил қилдим.

Халқ қалби... Бу келажакка, истиқболга ишонч, тинчлик, осойишталикка кафолат бўла олувчи қудратдир! Митинглар эса бунинг бир ифодасидир.

Ж. МАМАТОВ.

• Обидалар — маънавий бойлигимиз

ЭЪТИБОРГА ЛОЙИҚ ТАШАББУС

Уруш ва меҳнат ветеранлари ёдгорликларни сақлаш ҳамда улардан фойдаланишда оталиқ ишларини кучайтиришга қарор қилдилар.

Ёдгорликларнинг ҳаётимизда тутган ўрни беқиёсдир. У кишиларда тарихий онгни шакллантириш, ёшларни совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм руҳида тарбиялашга ёрдам беради. Обидалар кечаги кунимизга бўлган ҳурмат-эътиборнинг ошиши, ажойиб анъаналаримизнинг кенг оммалашувига хизмат қилади.

Республикамизда қарийб 7 минг турли ёдгорликлар бор. Тарихий, маданий, инқилобий, жанговар ва меҳнат шуҳрати ёдгорликларини авайлаб эъзозлаш, улардан фойдаланишда талай ишлар қилинмоқда. Шу мақсадда кўп миқдорда маблағлар сарфланмоқда, бу ишга ўлкамизнинг маҳоратли усталари жалб этилаётир. Аммо шу билан бирга уларнинг кўп қисми ўрганишга, таъмирлашга, консервация қилиш, ободонлаштириш ва оқилона фойдаланишга муҳтождир. Албатта, бу вазифа кенг жамоатчиликни фаол жалб этиш асосида ҳал қилиниши жоиз.

Шунинг учун ҳам куни кеча бўлиб ўтган Уруш ва меҳнат ветеранлари республика кенгаши ҳамда Ўзбекистон Тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамияти правлениеси президиуми уруш ва меҳнат ветеранларининг тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш ҳамда улардан фойдаланишдаги оталиқ ишларини кучайтириш тўғрисида қарор қабул қилди. Шубҳасиз, бу борада ветеранларнинг имкониятлари катта. Улар жойларда обидаларни эъзозлаш, авайлаб асраш ҳамда қайта тиклашда жонкуярлик кўрсатишлари, фаол ташкилотчилик ишлари олиб боришлари мумкин. Қарорда ана шу масала бўйича ветеранлар группалари оталиғини ташкил этиш, уларнинг ёдгорликларни сақлаш ва фойдаланиш соҳасида тегишли қонунчилик талабларига қандай риоя этилаётганлиги юзасидан назорати йўлга қўйилиши алоҳида таъкидланди. Улар ёшларнинг ўз қишлоғи, колхози, райони, шаҳари тарихини ўрганишда ўлкашунослик ҳаракатини ривожлантиришга ёрдамлашиш учун обидаларни сақлаш бўйича жамоатчилик инспекцияларига жалб этилади.

Улуғ Ватан урушида совет халқи қозонган ғалабанинг 45 йиллиги муносабати билан жойларда кўплаб жанговар шон-шуҳрат ёдгорликлари қад кўтарган. Уларни намунали ҳолатга келтириш эса долзарб вазифадир. Шу мақсадда шу йилнинг август-сентябрь ойларида ветеранлар ҳамда республика Тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамияти фаоллари куч-ғайрати билан шаҳар ва қишлоқлардаги барча ёдгорлик иншоотларининг ҳолати текшириб чиқилиб, уларни ремонт қилиш ва ободонлаштириш учун нималар зарурлиги ҳақида маҳаллий Советларга конкрет таклифлар киритишга келишиб олинди. Кенг жамоатчиликнинг интернационалист жангчилар хотирасини абадийлаштириш бўйича ташаббусларини бутун чоралар билан қўллаб-қувватлашга қарор қилинди.

СССР Олий Советининг биринчи сессиясида

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Корхоналарнинг икки томонга — министрлик ва маҳаллий Совет органларига бўйсундирилишига ўтиш ана шу вазифани ҳал этиш йўлларидан биридир, деб уқтирди нотиқ. Бу мамлакатнинг ўрмон бойликларидан катта самара кўриб фойдаланиш имконини беради. Ўрмонларни асраб-авайлаб кесиш, айни вақтда хом ашёдан ҳар жиҳатдан фойдаланиш керак. Маҳаллий Советлар иштирокида ўрмонзорлар тезроқ қайта тикланади. СССР Ўрмон саноати министрлигининг валюта ҳисобида ўз харажатларини ўзи қоплашига ўтиши интенсив чиқиндисиз технологияни тезроқ жорий этишга имкон беради.

Нутқда тармоқни ривожлантиришнинг социал жиҳатлари кўриб чиқилди. Хўжалик ҳисобининг ривожланиши, ноишлаб чиқариш объектлари қуриш миқёсларининг кўпайишига қарамай, деб таъкидланди нутқда, илгари бўлганидек ҳозир ҳам уй-жой, болалар боғчалари, мактаблар, медицина муассасаларига эҳтиёж катта. Моддий-техника таъминотидаги қийинчиликлар сабабли бу вазифани ҳал этиш мураккабдир.

Нотиқ, депутатларнинг саволларига жавоб берар экан, тармоқда халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш программаси ҳақида батафсил сўзлади, айни вақтда у бир қанча позициялар бўйича тақчилликка келгуси беш йилликнинг ўрталарига бориб барҳам берилади, деб таъкидлади. Экология муаммоларига катта эътибор берилди. Нотиқ, министрлик бу ҳақда алоҳида ғамхўрлик қилаётганини айтди. У бир қанча корхоналар экологик соф маҳсулот ишлаб чиқаришга қай тахлитда ихтисослашаётганини гапириб берди.

М. И. Бусигин номзодини муҳокама қилишда депутатлардан **И. Н. Дьяков, В. В. Антанайтис, В. С. Якутис, С. В. Игнатов, С. В. Пильников, В. В. Володичев, Ю. В. Неелов, Н. Н. Данилюк** иштирок этдилар. Улар номзоднинг саволларга қайтарган жавоблари Олий Советни қониқтирмаганини айтишди. Тармоқ ишига ва тармоқ раҳбариятига кўпгина эътирозлар айтилди.

Кўпчилик овоз билан М. И. Бусигин номзоди рад этилди.

СССР монтаж ва махсус қурилиш ишлари министри лавозимига тасдиқлаш учун А. И. Михальченко номзоди тақдим этилади.

А. И. Михальченко минбарга чиқади. У халқ хўжалигининг деярли ҳамма объектларида иш бажараётган турли-туман ташкилотлар комплексидан иборат бўлмиш Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлигининг мураккаб системаси ҳақида гапирди. Кейинги вақтларда бу ташкилотлар мамлакатнинг социал программасини амалга оширишга фаол қўшилди. Министрлик корхоналари телевидение минoралари типидаги баланд иншоотларни, шахта йўлларини, турли-туман иморатларни қурмоқда, кўп миқдорда металл конструкциялар етказиб бермоқда. Мана шу тарқоқ ташкилотлар мамлакатнинг ҳар қандай регионида қўйилган вазифаларни бажарадиган қилиб уларни бирлаштириш ва ишларнинг мустақиллигига имкони борича кўмаклашиш — мураккаб вазифа. Умумиттифоқ вазифалари билан регионларнинг манфаатларини бирга қўшиш зарур.

Бўйруқбозлик-маъмуриятчилик системаси ўзининг яроқсизлигини кўрсатди, деб таъкидлади номзод ва бу системага барҳам бериш учун нималар қилингани ва қилинаётгани ҳақида депутатларга гапириб берди. Министрлик икки йилдан буён хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш асосида ишламоқда. Зарар кўрувчи корхоналардан атиги бир нечтаси қолди, марказий аппарат қисқартирилди. Тармоқ иш ва бошқаришнинг илғор иқтисодий усулларига фаол ўтмоқда. Министрликда социал соҳага алоҳида эътибор берилмоқда. Нотиқ муваффақиятлар ҳақида гапириб бергач, ҳали ҳамма муаммолар ҳам ҳал этилмаганини, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришга ва маиший хизматга кўпроқ эътибор бериш кераклигини айтди. Номзод бинокор касбининг обрўси пасайиб бораётганини айтиб, бу жараённи қандай қилиб тўхтатиб қолиш хусусидаги режаларини ўртоқлашди.

Министр лавозимига номзод саволларга жавоб қайтарди. У муҳокама қилинмасдан СССР монтаж ва махсус қурилиш ишлари министри лавозимига тасдиқланди.

Сессияда баъзи жорий масалалар кўриб чиқилди.

Раислик қилувчи Тожикистон, Ўзбекистон, Қирғизистон ва Туркманистон ССР депутатларининг сўровини ўқиб эшиттирди. Улар ёзги даврда юқори ҳароратли зонага кирувчи мазкур республикалар барча тармоқларининг ходимларига оғир иқлим шароитлари учун коэффициент белгилаш тўғрисидаги масалани биринчи сессияда кўриб чиқишни сўрагандлар.

Бундай масалалар жиддий ўрганилиши лозимлиги таъкидланиб, шу таклифларни кўриб чиқиш ҳукуматга таклиф этилди.

Мажлис тугади.

11 июлда сессия ўз ишини давом эттиради.

(ТАСС).

Пленум бўлди

ВИЛЬНЮС, 10 июль. (Эльта — ТАСС). Бугун бу ерда Литва Компартияси Марказий Комитетининг навбатдаги пленуми бўлди.

Партиявий мунозара эълон қилган ва шу йилнинг ўзидаёқ Литва Компартияси съездини чақиришга қарор қилган бундан илгариги пленум қарорини бажариш мақсадида Литва Компартиясининг программавий ҳужжатларини тайёрловчи комиссия тузилди. Ҳужжатларнинг лойиҳалари август ойида очиқ муҳокама қилиш учун тақдим этилиши керак.

Кўп болали оналарга мукофотлар

СССР Олий Совети Президиумининг 1989 йил 5 июль Фармонига биноан Ўзбекистон ССРда истиқомат қилувчи ўн ва ундан ортиқ бола туғиб тарбиялаган кўп болали 261 онага «Қаҳрамон она» фахрий унвони берилди. Уларга «Қаҳрамон она» ордени топширилади.

(ЎзТАГ).

«Совет Ўзбекистони»га жавоб берадилар

МОСКВА РАЙОН АГРОСАНОАТ БИРЛАШМАСИ:

— Навоий номли колхозда истиқомат қилувчи И. Жўраев хати текширилди. Ҳисобот ишларида молиявий интизомни бузганлиги, бригадага раҳбарлик қила олмаганлиги учун бригада бошлиғи О. Мамажонов қаттиқ огоҳлантирилиб, вазифасидан четлаштирилди.

Колхоз тафтиш комиссиясига зудлик билан иш ҳақи тақсимотини кўриб чиқиш, қонунсиз ёзилган иш ҳақини айбдорлардан ундириб, тегишли ўртоқларга қайта ҳисоблаб бериш топширилди. Шунингдек, колхоз правлениеси ва партия комитетига ушбу масалани колхоздаги барча бригада бошлиқлари ва мансабдор шахслар ўртасида муҳокама қилиш, келгусида бундай камчиликларга йўл қўймаслик чора-тадбирларини белгилаш вазифаси топширилди.

ЧИНОЗ РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИ:

— Газетада босилган **«Ижарачиларни ранжитманг, раис»** (31 март сони) мақоласидаги фактлар махсус комиссия томонидан текширилди.

Текшириш натижалари район партия комитети бюросида муҳокама қилинди. Мақола тўғри ва ўз вақтида ёзилган, деб тан олинди. «Москва» колхози партия ташкилотига колхоз раиси, КПСС аъзоси Ж. Араббоев ва бош иқтисодчи Х. Қодировнинг жавобгарлиги масаласини партия йиғилишида кўриб чиқиш топширилди.

«Москва» колхози очиқ партия йиғилишида коммунистлар хўжалик правлениеси ҳар икки аъзоси хатти-ҳаракатларини муҳокама қилиб, сансалорликка йўл қўйганликлари, принципсизликлари учун Ж. Араббоев огоҳлантирилди, Х. Қодировга қаттиқ виговор берилди.

ҒАЛЛАОРОЛ РАЙОН АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИ КАСАБА СОЮЗ ХОДИМЛАРИ КОМИТЕТИ:

— «Октябрь 60 йиллиги» совхозида яшовчи М. Эргашеванинг ишдан асоссиз равишда бўшатилганлиги тўғрисидаги аризаси кўриб чиқилди. Ҳозирги вақтда у ишга тикланди, прогул кунлари учун иш ҳақи ундириб берилди. Камчиликка йўл қўйганлиги учун совхоз иқтисодчиси қаттиқ жазоланди.

ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТЬ АГРОСАНОАТ КОМИТЕТИ:

— **«Ўгай эмас-ку!»** (22 март сони) сарлавҳали танқидий мақолада келтирилган фактлар ўша жойнинг ўзига бориб текширилди. Мақолада кўрсатиб ўтилган Косон район Ленин номли совхозининг Некуз қишлоғидаги водопроводларда сув бор. Сартарошхона ва гўшт дўкони қуриб, ишга туширилади.

Қишлоқ йўллари асфальтланди. «Некуз — Қарши» маршрути бўйича автобус қатнови йўлга қўйилди.

Ҳақиқатан ҳам электр чироқлари шамол турган пайтларда тез-тез ўчиб туради. Бу ҳолни бартараф этиш мақсадида совхоз дирекцияси томонидан қишлоқда қўшимча равишда битта трансформатор ўрнатилмоқда.

ҲУШЁРЛИК, МАТОНАТ, ҚАТЪИЯТ

ДАВЛАТ ХАВФСИЗЛИК ОРГАНЛАРИ ВА ҚАЙТА ҚУРИШ

Кўпинча мендан Давлат хавфсизлиги комитетининг иш кўлами, унинг диққат-эътибори қайси масалаларга қаратилгани ҳақида сўрашади. Мамлакатимизда қарор топаётган ошкоралик ва демократия унинг фаолиятида қандай акс этаётганлигига қизиқувчилар ҳам, табиийки, кўп. Гоҳо ана шу ҳақда меҳнаткашлардан мактублар ҳам олиб турибмиз.

АВВАЛО шуни айтиш керакки, Давлат хавфсизлиги комитетининг асосий вазифаси мамлакатимизда эришилган инқилоб ғалабаларини муҳофаза қилиш зарурати билан боғлиқдир. Гарчанд халқаро муҳит анча юмшаётган, совуқ уруш тарафдорлари орқага чекинаётган бўлсалар-да, кескинликни юмшатишга қарши чиқаётган кучлар катта нуфузга эга бўлган мамлакатлар бор. Бу мамлакатларнинг махсус хизмат органлари жосуслик фаолияти, разведка-қўпорувчилик ҳаракатлари қилишдан ўзларини тияётганлари йўқ. Мамлакатимизда ана шундай хатти-ҳаракатларга йўл қўймаслик, унинг олдини олиш ва фош этиш комитетнинг диққат-эътиборидаги масалалардир.

Кейинги йилларда тез-тез такрорланаётган террорчиликка қарши кураш масаласи кенг жамоатчиликни ниҳоятда безовталантираётир. Бу масала чекистлик ишининг ўткир жиҳатларидан бўлиб турибди. Кишиларни, баъзан болаларни гаров тариқасида ушлаб қолиш, жамоатчилик тўпланадиган жойларда хуружлар қилиш, самолётларни эгаллаб олиш ҳоллари юз беряптики, бу ҳодисалар чекистлар ўз ишларини пухта олиб боришларини талаб этади. Мамлакатимиз экономикасини ташқаридан зарар етказилишдан ҳимоя этиш ҳам давлат хавфсизлиги органлари эътиборидаги вазифалардан.

Ғоявий қўпорувчилик ҳамон антисоветчиларнинг муҳим қуроли бўлиб қолмоқда. Хорижий мамлакатлардаги Советларга қарши марказлар ҳамда ташкилотлар жамиятимизнинг маънавий-сиёсий потенциалини барбод этиш, Советлар мамлакатининг айрим регионларида вазиятни кескинлаштириш ва чалкаштиришга даъват этмоқдалар. Ғоявий қўпорувчилик, Советларга қарши олиб борилаётган тарғибот-ташвиқотлар асоссизлигини, тузумимиз мухолифларининг «ҳамла»лари пуч эканлигини кўрсатиш ҳозир алоҳида аҳамиятга эга.

Социализм душманлари бизга қарши фаолиятда барча имкониятлардан фойдаланишга, натижа бериши мумкин деб ҳисобланган исталган иш услуби ва шаклларини қўллашга доимо тайёрдирлар. Улар ўзлари учун манфаат келтираётган молиявий операцияларни сир тутган ҳолда иқтисодий жосуслик билан шуғулланиш, кишиларни пора бериш эвазига сотиб олишдан ҳам тоймаётирлар. Бунга кўплаб далил ва мисоллар келтириш мумкин. Тергов ва судлар жараёнида республикамизда истиқомат қилувчи айрим кишилар ҳушёрликни йўқотганлари оқибатида ғарбий германиялик коммерсант Паул Арсене деган кимсанинг жосуслик фаолиятига шерик бўлиб қолганликлари аниқланди. Давлат хавфсизлиги органлари айрим мансабдор кишилар берилган пора, қимматбаҳо совға-саломлар эвазига чет эл фирмаларига коммерция сирларини очиб берганликларини, мамлакатимиз учун манфаат келтирмайдиган савдо-сотиқ шартномалари тузганликларини аниқлади.

Албатта, хавфсизлик комитети фаолияти кўп қиррали бўлиб, кўпгина масала ва муаммолар билан узлуксиз ва йўл-йўлакай шуғулланиб бориш лозим бўлади.

Демократия ва ошкораликнинг кучайиши, халқаро вазиятнинг мўътадиллашуви натижасида давлат хавфсизлиги органлари фаолиятида енгиллик туғилди, илгари сир тутилган айрим масалалар ҳақида бемалол, ошкора гапираверишмумкин бўлиб қолди, деб фикрловчилар ҳам топилади. Уларнинг ўйлашларича, халқаро аҳволни юмшатиш, турли социал ва сиёсий кўринишга эга бўлган мамлакатлар ўртасидаги алоқаларнинг кенгайиши, ўзаро ишончнинг мустаҳкамлана бориши билан давлат хавфсизлик органлари ва капиталистик мамлакатлар разведкаси ўртасидаги қарама-қаршилик муайян юмшаши керак. Қолаверса, айрим кишилар ошкораликнинг қарор топа бошлаши билан айрим маълумотларнинг сир эканлиги барҳам топмоқда, деб фикрлашга мойилдирлар. Ҳатто хавфсизлик органлари ўз вазифасини адо этиб бўлди, дегувчилар ҳам учраяпти.

Албатта, ҳаддан ташқари шубҳаланавериш, ҳар бир ҳаракатдан бир-бирига душманлик кайфиятини тушунавериш, сунъий равишда ҳаракатлардан душманлик туйғусини топавериш ҳар қандай кишини чалғитади, ишда кутилган самарага эришишга йўл қўймайди. Тахминий қарашларни эса чекистлар ишидаги фавқулодда ҳол деб ҳисоблаш керак. Аниқлик, ниҳоятда аниқликкина унинг фаолиятига хос фазилат бўлмоғи лозим.

Бир қатор мамлакатлар, хусусан, Америка Қўшма Штатлари гарчанд биз билан турли алоқаларни кучайтираётган бўлса ҳам енг ичида таажжубланарли ишларни амалга оширмоқда. Америка матбуотининг тўла бўлмаган маълумотига кўра АҚШ йилига разведка ишлари учун 25—27 миллиард доллар сарфламоқда. Америка экспертлари тайёрлаган 1990 йилларда разведкага бўлган талаблар ҳақидаги йиллик докладда Советлар мамлакати территориясида кенг кўламли қўпорувчилик ишлари олиб бориш лозимлиги кўрсатиб ўтилади. Бошқа бир фактга эътибор қилинг: сўнгги 8 йилда АҚШ маъмурияти разведка ишлари учун сарф-харажатни 2,5 баравар кўпайтирди. АҚШ Марказий разведка бошқармаси раҳбарлари Совет Иттифоқи ҳамон хавф туғдирмоқда, дея у Америка разведкаси фаолиятининг асосий объекти бўлиб қолаётганлигини очиқ-ошкор айтмоқдалар. Келгусида Совет мамлакати территориясида кенг кўламли жосуслик ишлари олиб борилиши лозимлиги расмий ҳужжатларда таъкидланмоқда. АҚШ Марказий разведка бошқармасининг директори У. Уэбстер бу борадаги фикрларни расмий доираларда таъкидлаяпти ҳам. Америка Қўшма Штатларининг президенти Жорж Буш ўз вақтида Марказий разведка бошқармасини бошқарган эди. Президент ёрдамчилигига танланган Бренди Скаукрофт ҳам ана шу бошқармада ишлаган.

Чет эл разведкаси керакли маълумотларни топиш, ўрганиш учун, энг аввало, совет кишилари, республикамизда истиқомат қилувчилардан фойдаланишга ҳаракат қилмоқда. Бундай ҳоллар тез-тез содир бўлиб турибди. Гоҳо республикамизда истиқомат қилувчилар хорижий мамлакатларга боришганда уларга турли таклифлар билан мурожаат қилинмоқда. Ҳатто кишиларимизни Совет Иттифоқига қайтиб бормасликка даъват этаётирлар. Ўзбекистоннинг бир неча вакилларини ёллашга ҳаракат қилингани ҳақида тегишли маълумотлар бор.

ЭЪТИБОРГА лойиқ томони шуки, мамлакатимизнинг кўпгина фуқаролари бундай вазиятда ўз мамлакати ватанпарвари эканликларини намойиш этмоқдалар, юксак онгли, билимдон киши сифатида иш тутишмоқда. Бизда хорижий мамлакатларда ватандошларимизга иғвогарлик қилганлари, туҳмат уюштирганликлари, полиция участкаларига олиб бориб сўроқ қилганликлари ҳақида ўнлаб мисоллар бор. Совет кишиларининг қатъияти, уларнинг она юртга меҳр-муҳаббатларининг ўзига хос кўриниши бўлган бу мисоллар капиталистик мамлакатлар махсус хизмат тармоқларининг қандай иш тутишлари ҳақида анча аниқ тасаввур ҳосил қилишга ёрдам беради. «Сотқинлик ўз мазмун-моҳиятига кўра совет кишилари учун типик ҳол эмас. Ўз этник, миллий, маданий-социал ва оилавий жиҳатлари билан мамлакатга боғланган кишилар, — дейилади ЦРУ ҳужжатларининг бирида, — бундай йўлга қадам қўймайдилар».

Бу фикрлар совет кишилари она юртни эъзозлашлари ва улуғлашларининг тан олинишидир. Шу боисдан ҳам кейинги йилларда фош этилган чет эл разведкаси агентлари асосан ўз қадр-қимматини йўқотган, маънавий тубан, аянчли кишилардир. Ўз манфаатини умум манфаатидан устун қўйиш, енгил ҳаёт кечиришга иштиёқмандлик бундай кишилар учун хос белгилардир.

Яширин операциялар ўтказиш махсус хизматлар қўпорувчилик фаолиятининг асосий иш услуби бўлиб қолмоқда. Шундай экан, давлат хавфсизлиги органлари жавоб зарбасини ниҳоятда махфий равишда бергандагина тегишли натижага эришиш мумкин. Албатта, бу борада ортиқча тафсилотларга берилмоқчи эмасмиз. Аммо чет эл разведкаси чет элликларнинг мамлакатимизга, шу жумладан республикамизга вақтинча келиб кетишидан фойдаланишга катта эътибор бериши кўпчиликка маълум. Ўзбекистон — дипломатик ва бошқа ваколатхоналар ходимлари кўп қадам ранжида қиладиган ўлкалардан. Афсуски, кўпинча уларнинг қизиқишлари «доира»си жуда кенг бўляпти. Бу қизиқиш республикамиз тарихи, бугунги тараққиёти билан танишишдангина иборат бўлиб қолаётгани йўқ. Олайлик, Америка элчихонаси ҳарбий атташесининг ёрдамчиси, подполковник Даниэль ван Ганди Москвадан Тошкентга бир неча бор келиб кетди. Аммо у диққатга сазовор жойларни кўриш, томоша қилишдан кўра мудофаа объектлари ҳамда ҳарбий қисмларни кўришга кўпроқ ошиқди. Унинг мамлакатимиз бошқа республикалари ва шаҳарларига қилган ташрифи ҳам совет ҳукумати томонидан муносиб баҳоланди ва Д. ван Гандига шу йилнинг март ойида СССРни ташлаб чиқиб кетиш таклиф этилди.

Покистоннинг Пешовар университети ҳузуридаги Марказий Осиё илмий-тадқиқот институтининг директори Анвар Хон ҳам ана шу йўсинда ҳаракат қилишга интилди.

Махсус хизмат маҳкамалари республикамизнинг олий ўқув юртларида таҳсил кўраётган чет эллик студентлардан ҳам фойдаланмоқдалар. Афғонистон орқали Тошкентга ўқишга келган Покистоннинг Москвадаги элчихонаси собиқ секретари Абдулла Босит Покистон фуқароси бўлган студентлардан «маълумот»лар олишни ташкил этишга ҳаракат қилди. У илгари Покистон контрразведка хизмати «Си Ай ди» рўйхатидаги киши бўлиб, диний экстремистик партияга дахлдор эди.

Олмаота, Сумгаит, Тбилиси, Фарғона, Новий Узенда бўлган воқеалар сабоғи, Тоғли Қорабоғдаги миллатлараро муносабатнинг ўткирлашиши совет кишиларини безовта қилмаслиги мумкин эмас. Хўш, бундай ҳолларнинг юз бериши боиси нимада? Республикамизда айрим кишилар қўлига миллатлараро муносабатларга доир варақалар келиб тушмоқда. Ана шундай варақаларнинг айримларида бизнинг ёшларни бошқа миллатга мансуб кишиларга жой бермасликка даъват этиш ҳам учрайди. Биз бундай чақириқларнинг замирида нималар ётганини биламизми? Интернационализмни бузадиган, давлатимизнинг асосий принципларига қарши бўлган ҳаракат тарғиботчиларини жавобгарликка тортиш учун нималар қилиняпти? Аввало, бу воқеа-ҳодисаларнинг таг-замини қаерга бориб тақалиши маълум. КПСС Марказий Комитетининг 1989 йил апрель Пленумида М. С. Горбачев бу хусусда гапириб, кейинги вақтларда кўпмиллатли совет федерациясини такомиллаштиришнинг ўз ҳолига ташлаб қўйилган масалалари кучайганлигини таъкидлаган эди. Баъзи жойларда миллатчи, экстремист ва Советларга қарши элементлар бундан фойдаланиб қолишга интилмоқдалар.

Фарғона областидаги воқеалар ҳақида ҳозир жуда кўп гапириляпти ва ёзилмоқда. Матбуот саҳифаларида, телевидение кўрсатувлари ва радиоэшиттиришларда ҳар хил фикрлар, шу жумладан бир-бирига қарама-қарши мулоҳазалар ҳам айтилаётир. Бу чиқишларда кўпинча оммавий тартибсизликлар келиб чиқиши сабабларини таҳлил қилишга интилишни кўрамиз. Бу салбий ҳодисалар ортида кимлар турганлиги ҳақида ҳам саволлар берилмоқда.

Саволларга объектив жавоб бериш учун Фарғонада рўй берган воқеаларни ҳар томонлама ўрганиш, синчковлик билан иш олиб бориш лозим. Бунинг учун эса, табиийки, вақт керак. Мен ҳозир турли чиқишларда билдирилаётган мулоҳазаларга «ҳа» ёки «йўқ» деб қатъий жавоб беришим қийин.

Бу воқеаларнинг келиб чиқиши ҳақида гапирар эканмиз, мен бу фожиаларни ўрганиб социал муҳитнинг кескинлиги, аҳолининг ниҳоятда зичлиги миш-мишларнинг тез тарқалишига ёрдам берганлиги, ижтимоий аҳамиятга эга бўлган кўпгина жиддий масалалар ҳал қилинмаганлиги ва бошқа сабабларни тилга олаётганлар билан келишишга мойилман. Масалан, А. Қаипбергеневнинг «Правда» газетасининг шу йил 2 июль сонида эълон қилинган «Социологларнинг фикрига кўра» мақоласида бу фикр ишонч билан айтилди. Мен шунингдек, СССР Бош прокурорининг ёрдамчиси ўртоқ А. В. Фроловнинг шу йил 4 июлда «Ферганская правда» газетаси саҳифасида айтилган фикрларига ҳам қўшиламан. Унда «...биз бу яхши планлаштирилган сиёсий акция деб айтиш учун узил-кесил маълумотларга эгамиз, деб айтишимизга менда ҳозирча асос йўқ. Фақат тергов ишларигина сўнгги хулосаларни бериши мумкин», дейилган эди.

Айни вақтда областда вазият бироз нормаллашди, аммо умуман олганда мураккаблигича қолмоқда. Тергов ишлари бу оммавий тартибсизликларнинг барча ташкилотчилари, қатнашчилари, ижрочилари ва ғаламислари фош этилиб, қилмишига яраша жазо олмагунча жадал суръатлар билан давом этаверади.

Шу йил 3 июлда Ўзбекистон ССР Давлат хавфсизлиги комитети матбуот группаси ходимларининг республика матбуоти журналистлари билан учрашуви бўлиб ўтди. Учрашувда М. С. Горбачевнинг телевидение орқали чиқишида айтиб ўтилган мамлакатимизда миллатлараро муносабатларнинг ўткирлашуви хавфи кучайиб бораётганлиги ҳақидаги огоҳлантириши асосида Ўзбекистондаги шароитни муносиб баҳолаш лозим деб айтилди. Чунки Фарғона областида фожиали воқеалар кишилар онгида оғир жароҳат қолдирди ва салбий жараёнлар шаклланишига таъсир кўрсатяпти.

Республика Давлат хавфсизлиги комитети матбуот группаси вакили умуман республикада миллатлараро муносабатлар соҳасида кескинлик сақланиб турганлиги айрим регионларда муносабатларнинг мураккаблашувига туртки бераётганлигини таъкидлади.

Учрашувда журналистлар кейинги вақтларда рўй бераётган ташвишли факторлар, шу жумладан, Ўзбекистонда тез-тез тарқатилаётган варақалар билан таништирилди. Варақалар мазмунан ўта миллатчилик руҳида ёзилган бўлиб, уларда террорчилик таҳдиди ҳам учрайди. Айрим варақаларда бузғунчиликка даъват этиш кайфиятлари бор. Бундай варақаларни тарқатаётганларида қўлга тушганларнинг аксарияти етарли маълумотга эга бўлмаган, рўй бераётган ҳодисалар тўғрисида умумий тарздагина тушунчага эга бўлган ёшлардир. Фарғона воқеаларидан кейин бундай варақалар, иғвогарлик кайфиятидаги ёзувлар, имзосиз ҳужжатлар республикамизнинг аксарият областларида топилди. Бундай ёзувлар барча область марказларида, Тошкент шаҳридан тортиб Гулистон, Янгиер, Зарафшон, Навоий, Қўқон, Марғилон, Хива, Олмалиқ ва бошқа шаҳарларда пайдо бўлди.

Корхоналар, муассасалар, идораларнинг раҳбарларига у ёки бу миллатга мансуб кишиларни ишдан бўшатинглар, деб дўқ-пўписа қилиш фактлари қайд этилмоқда.

МАТБУОТ вакиллари Республика давлат хавфсизлиги комитети миллатлараро муносабатлар соҳасида кескин вазият муносабати билан жиддий ташвиш билдираётганини кўрсатувчи бошқа фактлар билан ҳам таништирилди. Социализм ғоялари, қайта қуриш ишини ардоқлаган ҳар бир киши экстремизм ва сиёсий авантюризмга қарши юксак сиёсий ҳушёрлик кўрсатиши керак.

Жамиятимизнинг социал, иқтисодий ва сиёсий ҳаётининг барча жиҳатларини тубдан янгилашни талаб этаётган халқ оммасининг сиёсий фаоллашуви ёқмаётган, яна шу ҳаракатлар туфайли шахсий бахт-саодатидан хавотирга тушаётган кишиларгина миллатлараро муносабатлар муҳитини кескинлаштиришга ҳаракат қилмоқдалар.

Шубҳасиз бундай чиқишларни оддий бир ҳол деб қараб бўлмайди. У қаерда, қай шароитда содир бўлишидан қатъи назар, муайян мақсадни ифода этади. Бу заҳарли куртаклар ўзини юксак виждонли ва маданиятли деб тушунган кишилар қўллаб-қувватлаётгани туфайлигина ниш урди. Бундай кишилар социал ва иқтисодий сиёсатдаги у ёки бу региондаги муаммо ва ташвишлар ҳақидаги айбни бошқа миллатлар ва халқлар зиммасига тўнкашмоқда. Шу мулоҳазаларга асосланиб, ўлкани «келгиндилардан» бўшатиш шиорини кўтариб чиқмоқдалар. Улар қайта қуриш учун курашнинг ташаббускори Коммунистик партия эканлигини аниқ-равшан билсалар ҳам ўзларини ҳадеганда одиллик ва ҳалоллик саркори, меҳнаткашларнинг ҳимоячиси деб тасаввур туғдиришга интилмоқдалар. Бу ўринда баъзан адабиёт ва санъатнинг оммавий жанрларидан, газета ва журналлардаги мақолалардан фойдаланмоқдалар.

Бундай фикр юритишлар замирида нималар ётганлиги ҳақида гапирар эканмиз, масаланинг иккинчи томонини эътиборга олмаслик нотўғри бўлар эди. Бу ерда гап муайян вақтдан буён социализмдан йироқ бўлган ғоя ва қадриятларни ўтказиш, миллатлараро қарама-қаршиликни кучайтириш тактикасини қўллаётган мухолифларимиз — махсус хизмат идоралари роли ҳақида бораётир. Шу ўринда АҚШ Марказий разведка бошқармасининг навбатдаги кўрсатмасидан кўчирма келтириш ўринли бўлар деб ўйлайман: «Қайта қуриш жараёнида реал қатнашмай туриб, ошкоралик, танқид ва ўз-ўзини танқидни кенгайтириш, социалистик қонунчиликни кучайтириш, гражданларнинг ҳуқуқлари таъминланиши устидан қаттиқроқ назорат ўрнатиш ва бошқа юз бераётган ўзгаришларни таъминлайдиган айрим сиёсий моментлардан ўз манфаатингиз йўлида фойдаланинг. Курашнинг оддий усулидан мураккаб усулига ўта бориб, халқнинг турли қатламлари кенг доирасини ҳужумкорлик фаолиятига жалб этиш курашнинг бош йўналишидир. Ҳар бир социал қўзғалиш ёки норозиликка дарҳол миллий йўналиш бериш керак. Ҳар бир ишда миллий-сиёсий мақсадлар устун қўйилмоғи лозим. Илк сабаби бунда бўлмаса ҳам, социал норозиликларни миллий йўналишга йўйиш орқали таърифлаш керак. Охир-оқибатда барча ҳаракат, барча жараёнлар ягона мақсад — куч-ғайратларни қуролли тўқнашувларга йўналтирмоғи лозим».

Ҳужжатлардан олинган бу кўчирмани ўқиб чет эл махсус хизматлари, хорижий мамлакатлардаги Советларга қарши марказларнинг фаолияти йўналишини тасаввур этиш қийин эмас. Уларнинг қилмишлари ҳақида эса жуда кўп мисол ва фактлар келтириш мумкин.

Кўпгина тошкентликлар «АҚШ ҳаётида информатика» мавзусида ташкил этилган кўргазмани яхши эслашади. У жуда кўп кишиларнинг эътиборини жалб этган эди. Республика жамоатчилиги уни икки буюк мамлакат ўртасида кенгайиб бораётган алоқалар, фойдали мулоқотларнинг бир кўриниши, деб қабул қилдилар. Ушбу кўргазмага «Америка овози» радиостанциясининг ўзбек редакцияси бўлими мудири Абдулла Чиғатой ҳам келган эди. У гарчанд электроника, информатика, компьютерлаштириш масалаларидан йироқ киши бўлса ҳам Тошкентда бўлган чоғида ўзи етакчилик қилаётган редакция эшиттиришлари Ўзбекистон аҳолисига қандай таъсир этаётганига оид материаллар тўплаш билан шуғулланди. Чиғатой ана шу мақсадда республикада жамоатчилик фикрининг шаклланишига таъсир кўрсатадиган кишилар, зиёлилар ва ёшлар билан кўплаб мулоқотда бўлди. У АҚШга қайтиб боргач, «Америка овози»нинг ўзбек редакцияси радиоэшиттиришларида миллий алоҳидаликни тарғиб этиш, ўзбек халқини бошқа қардош халқларга қарама-қарши қўйиш кайфияти кучайди.

Умуман, ғарбда радио тарғиботига аҳоли ўртасида душманлик уруғини сочишнинг таъсирчан воситаси деб қаралаётир. Кейинги вақтда Туркистонга йўналтирилган радиоэшиттиришларда ғаламислик, иғвогарлик руҳи кучайиб бормоқда. Бу борада «Озодлик» радиостанцияси алоҳида фаоллик кўрсатаётир. Эфирга чиқарилаётган «Туркистонда миллий зиёлилар коммунистик тузумнинг қурбонидир» мавзуидаги туркум эшиттиришлар ҳам ана шу радиостанция маҳсулидир. «Озодлик» Мюнхенда жойлашган «Свобода» радиостанциясининг бўлинмаси эканлиги кўпчиликка маълум. Бу радиостанцияда ҳозир ҳам Америка разведкасининг ходимлари ишлаб турибди. «Америка овози» радиостанцияси Ўзбекистонга йўналтирилган эшиттиришларида эса қайта қуриш гўё ўзбек халқининг туб манфаатларига мос келмаслиги, СССР ислом динининг душмани эканлиги ҳақида эшиттиришлар бермоқда. Улар ўз эшиттиришлари йўналишини шарт-шароитга қараб ҳам ўзгартиришга ҳаракат қилмоқдалар.

Чет элларда ўзбек тилида босиб чиқарилган брошюраларни Ўзбекистон территориясида тарқатиш учун олиб келишга уринишлар бўлмоқда. Бу ишнинг бошида қайта жонлантирилган «Туркистон миллий комитети» турибди. Республикадаги воқеалар уйдирма-бўҳтонлар билан ёритилмоқда. Жамиятимиздаги қайта қуриш жараёнининг турли жиҳатларига миллатчилик позициясида туриб ёндашилаётир. Мюнхенда ўзбек тилида нашр этилган «Даъват», «Мустақиллик байроғи» деб номланган брошюраларни республикамизга юборишга ҳаракат қилинди. Миллатчи Мустафо Чўқаевнинг Германия Федератив республикасида босиб чиқарилган «Туркистон совет ҳокимияти зулми остида» номли китоби республикамизда ҳам кўзга ташлана бошлади. Хилма-хил йўллар билан ўлкамизга турли номдаги магнитофон кассеталари юборишга интилиш кучли.

Бир қатор ғарб мамлакатларида қўпорувчилик тарғиботи учун тавсияномалар тайёрлашга алоҳида эътибор берилмоқда. Бунинг учун советолог марказларнинг бутун бир тармоғи иш олиб бормоқда. Бу ҳақда республикамиз матбуотида ҳам қатор мақолалар эълон қилинди. Ана шу марказлар раҳбарлигида Ўрта Осиё республикаларининг экономикаси, этнографияси, тарихи каби масалалар бўйича конференция ва семинарлар, симпозиумлар ўтказилиб турилади. Бу тадбирларда қатнашишга юқоридаги радиостанция ходимлари таклиф этилмоқда. Табиийки, булар орасида талайгина ватан хоинлари ҳам бор. Ўз вақтида немис фашистларига хизмат қилган, ҳозирги кунда Америка разведкасида ходимлик қилаётган Рўзи Назар ана шулар жумласидан.

Кейинги вақтларда айрим норасмий ташкилотлар амалда ўзларини гўё хорижий мамлакатлардаги Ўзбекистон миллий манфаатларининг ҳимоячилари деб атаётганлар билан ҳамфикр эканликларини намойиш этмоқдалар. «Демократик иттифоқ — оппозициядаги сиёсий партия» деб номланувчи норасмий ташкилот бунинг мисолидир. Бу «партия»нинг Ленинград группаси ғарбдаги махсус хизматлар билан қанчалик алоқада эканлиги, марказий газеталар, хусусан «Правда»да фош этилди. Давлат хавфсизлиги комитетининг тегишли бўлинмаси ана шу норасмий ташкилотга мансуб бўлган муайян кишиларга нисбатан жиноий иш очди.

Ана шу иттифоқнинг фаолларидан бири, олмаоталик Естеков хусусида алоҳида тўхталиб ўтиш керак бўлади. Демократик иттифоқ раҳбарларининг Москвадаги чет эл мухбирлари билан алоқада бўлиб турган бу киши шу йили Тошкентга ташриф буюриб, «ташкилотчилик» фаолияти кўрсатишга ҳаракат қилди. У бу ерда турли норасмий ташкилотлар активлари билан суҳбатда бўлди, турли жамоатчилик оқимлари куч-ғайратини антисоциалистик асосда бирлаштиришга даъват этди. Естеков «қайта қуриш учун курашувчи» демократик кучларни «Осиё регионал иттифоқи» ҳамда «Ўзбекистон социал ҳимояланиш комитети»ни тузишга чақирди. Мусулмон руҳонийлари билан суҳбатларда демократик иттифоқ андозасида диний ҳаракат ташкил этишга чорлади. Тошкентдаги норасмий ташкилотлар унинг таклифларини қўллаб-қувватлашмади. Аммо илгари судланган, ҳеч қаерда ишламайдиган Естеков Тошкентга қилган «ташрифи»ни самарали қилиб кўрсатишга уринди. Унинг «маълумотлари»га асосланиб, хорижий мамлакатлардаги айрим радиостанциялар Ўзбекистонда нуфузли «Ислом ва демократия» диний-сиёсий ташкилоти фаолият кўрсатяпти деб хабар беришга шошилди. Табиийки, бу Естеков билан суҳбатлашган, учрашган кишиларни қаттиқ ҳаяжон ва таажжубга солди, холос.

КУНДАЛИК ҳаёт тажрибаси ошкоралик, демократия, фикрлар хилма-хиллиги социализмни ривожлантириш ва такомиллаштиришнинг муҳим шартларидан эканлигини кўрсатди. Аммо, бу ўз-ўзига ҳисоб бермай, ҳар қандай фикрни кўпчилик эътиборига айтавериш дегани эмас. Гоҳида ошкоралик ва фикрлар қарама-қаршилигидан душманлик мақсадларида, социалистик тузумимизга қарши кураш имконияти тарзида фойдаланиш, халқлар дўстлиги, мамлакатимизнинг территориал бутунлиги ва мустақиллигига хавф солиш йўсинида фойдаланишга уринишлар ҳам кузатилмоқда. Бу ўринда давлат хавфсизлиги комитети қандай позицияда туриши очиқ-равшан. У совет қонунларига таянган ҳолда социализм ғалабаларини қатъий туриб ҳимоя қилаверади, қолаверса, демократия ва ошкоралик социализмга хизмат қилиши лозим.

Ҳар бир совет кишисининг фаолияти ва хатти-ҳаракатлари тегишли қонунлар доирасида бўлиши керак. Ҳолбуки, ўзбошимчалик, қонунни поймол этиш ўтмишда бизга қанчалик қимматга тушганлигини яхши биламиз. Шахсга сиғиниш даврини эсланг. Ўша йиллар ҳаётимизнинг барча жиҳатларида бўлгани каби давлат хавфсизлиги органлари тарихининг ҳам аянчли саҳифалари бўлиб қолди. Эндиликда сталинизмнинг даҳшатли кўриниши — оммавий репрессиялар масаласига холисона муносабат билдирилмоқда. Ўша оғир кунларда мана шу қонунбузарлик ишларининг бошида турганларни, унга фатво берганларни, ташкилотчилик қилганлар ва ижрони таъминлаганларни асло-асло оқлаб бўлмайди.

Дастлабки ва энг оғир репрессиялар 30-йилларнинг ўрталарида рўй берган эди. Ундан революцион курашнинг ленинча мактабини ўтаган, Дзержинский асос солган ҳаётбахш анъаналарни давом эттирган чекист кадрлар оғир талофатлар билан чиқишди. Кун сайин кимдир ишдан бўшатилгани, қамоққа олингани ҳақида нохуш хабарлар эшитилиб турган ўша кунларни хотирдан кўтариш қийин. Мамлакатимиз бўйлаб давом этган репрессиялар тўлқини 20 мингдан кўпроқ давлат хавфсизлиги органлари ходимини ҳаётдан юлиб кетган эди. Улар орасида Туркистон ва Ўзбекистоннинг фавқулодда комиссияси — Бош сиёсий бошқармасининг раҳбарлари В. Р. Домбровский, Е. И. Бокий, И. М. Биксон, Я. Х Петерс кабилар ҳам бор эди. Мамлакатда хавфсизлик органлари каби аёвсиз топтаб ташланган бошқа ташкилотни топиш қийин. Революция ҳимоячиси бўлиб келган орган Сталин ва унга яқин бўлган кишилар иродасини бажо келтирувчи органга айлантирила бошланди. Унга ҳуқуқшунос сифатида чаласавод, касб-ҳунар малакаси талабга жавоб бермайдиган, исталган буйруқни кўр-кўрона ижро этаверадиган кишилар жалб этилади. 30-йилларнинг охирида ўтказилган «тозалаш» натижасида 1937 йилдан 1940 йил бошларигача репрессия туфайли ёки «сиёсий жиҳатдан ишониб бўлмаслик» оқибатида республика Ички ишлар халқ комиссариатининг 468 ходими ишдан четлаштирилди.

Қонунсизлик қурбонларини аниқлаш ва уларнинг пок номларини тиклаш ишлари давом этмоқда. Республика Прокуратураси, Олий суди, Туркистон Ҳарбий округи Ҳарбий трибунали, Ҳарбий прокуратура бу йўналишда фаол иш олиб бормоқда. Дастлабки ҳисобларга қараганда, 1930 йилдан 1953 йилгача республикада фақат «учлик» қарори, яъни суддан ташқари органлар қарори билан 20 мингга яқин киши азият чекди. Уларнинг 6 минг кишидан кўпроғи олий жазо — отиб ўлдиришга ҳукм қилинди. Ўтган йили КПСС Марказий Комитетининг ана шу хусусдаги маълум қарори қабул қилинганидан кейин 2 мингдан ортиқ асоссиз репрессия қилинган кишилар оқланди.

Ўз ота-оналари, қариндош-уруғлари, яқинлари тақдири безовта қилаётган кишилар интилиши ва диққат-эътиборини тушуниб турибмиз. Аммо бу ишни тузатиш, қисқа муддатда оқни оқ, қорани қора деб ажратиб улуриш қийин. Қолаверса, бу ўринда ортиқча шошма-шошарлик асло мумкин эмас. Чунки ишлари кўрилаётган кишилар орасида давлатга қарши жиноят қилганлар, қонунчиликни бузиб, берилган фармонларни бажарганлар ҳам кўп. Собиқ ички ишлар халқ комиссарлари Д. З. Апресян, собиқ Ички ишлар халқ комиссариати бўлими бошлиғи Я. М. Яковлев (Абрамович) ва бошқа бир қатор кишиларнинг оқланмаганлиги боиси ана шунда. Ҳамманинг қилмиши муносиб, холис баҳосини олиши керак.

Бугунга келиб чекист кадрларнинг сифати тубдан яхшиланди. Уларнинг сафларига сиёсий жиҳатдан етук, билимдон, юксак малакали кадрлар жалб этилмоқда. Совет давлат хавфсизлиги органларида партия раҳбарлиги, социалистик қонунчиликка оғишмай амал қилиш, оммага таяниш асосий иш принциплари тамомила тикланди. Ўзбекистон давлат хавфсизлиги органларида 20 дан ортиқ миллат фарзандлари елкама-елка ишлаб туришибди. Омма билан мулоқотни кучайтириш учун хилма-хил иш услуби ва усулларидан фойдаланишга ҳаракат қилмоқдамиз. Хавфсизлик органлари ходимлари меҳнат коллективлари, олий ўқув юртлари жамоатчилиги, оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашмоқдалар, илмий-амалий конференциялар ташкил этилмоқда.

Бундан ташқари Давлат хавфсизлиги комитети бир қатор ижтимоий-сиёсий тадбирларни ўтказишни планлаштирган. Республика пойтахти ва бошқа бир неча шаҳарларда чекистларнинг жанговар шон-шуҳрати музейи ва хоналарини очмоқчимиз. Матбуот ходимлари билан матбуот конференциялари ўтказиш, жамоатчилик вакиллари билан давра столлари, алоҳида мавзуларда мунозаралар ташкил этишни режалаштирганмиз. Комитет ишида ошкораликни кучайтириш, баъзи қилинган ишларни вақтида умумхалқ эътиборига ҳавола этиш учун матбуот группаси ташкил этилди.

Мақола сўнггида айни пайтда лойиҳаси тайёрланаётган давлат хавфсизлиги ҳақидаги қонунга тўхталмоқчи эдим.

Қонун давлат хавфсизлигини мустаҳкамлаш ва чекистлар ишида қонунчиликка қатъий риоя этишни кафолатга олишга хизмат қилади. Хавфсизлик органлари фаолиятининг барча жиҳатларини ҳуқуқий регламентлашни янада такомиллаштириш масалалари унда акс этиши керак. Менимча, ушбу қонун мамлакатимиз ҳар бир давлат органининг роли, ўрни, масъулияти ва ваколатли йўналишини белгилаб беради, чамаси унда давлат хавфсизлиги органининг вазифалари, олдимизга қўйилган вазифаларни бажаришда унинг ҳуқуқи ва мажбуриятлари аниқроқ акс этади. Ҳужжат чекистлар фаолиятида тегишли ошкораликни таъминлашда муҳим омил бўлиб, совет кишилари давлат хавфсизлиги органларининг роли ҳамда ҳозирги шарт-шароитларда чекистлар олиб бораётган ишлар мазмунини чуқурроқ тушунишга кўмаклашиши шубҳасиз.

А. С. МОРГАСОВ,

Ўзбекистон ССР Давлат хавфсизлиги комитети раиси.

СЎНГГИ СОАТДА

ВАРШАВА. ПХР Давлат Кенгашининг Раиси Войцех Ярузельский таклифига биноан АҚШ президенти Жорж Буш расмий визит билан Польшага келди. Варшава аэродромида уни В. Ярузельский, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар. Польша — АҚШ президентининг Европа мамлакатлари бўйлаб сафарининг биринчи босқичидир. Ана шу сафар чоғида у Венгрия, Франция ва Голландияга ҳам боради. ПХРга визит чоғида Ж. Буш ПХР Давлат Кенгашининг раиси билан, бошқа поляк раҳбарлари билан бир қанча халқаро муаммолар, энг аввало, Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларни ривожлантириш масаласига, шунингдек икки томонлама муносабатлар, жумладан савдо-иқтисодий муносабатлар муаммоларига доир музокаралар ўтказади. АҚШ президенти учиб кетиш олдидан унинг сафари Қўшма Штатлар Марказий Европада содир бўлаётган ўзгаришларга қандай аҳамият бераётганини намойиш этишга қаратилгандир, деди. Ж. Бушнинг ПХР сейми ва сенати қўшма мажлисида нутқ сўзлаши, Гданьскга бориши планлаштирилган.

БУЭНОС-АЙРЕС. АҚШнинг Марказий разведка бошқармаси Никарагуага нисбатан «сустроқ можаро» деган сийқа доктрина қоидаларни асос қилиб олинган сиёсатни ўтказишга интилмоқда. Аргентинада ҳокимиятни топшириш маросимида ҳозир бўлган Никарагуа президенти Даниэль Ортега ана шундай деди. Американиклар Никарагуада ўтказилаётган сайловолди кампаниясини барбод этишга, сиёсий гуруҳлар ўртасида тўқнашувлар чиқаришга, уларни ғайри-қонуний хуружлар қилишга ундашга уринмоқдалар. Сандиночилар ҳукумати, деди Д. Ортега, сайлов кампанияси чоғида ошкоралик кафолатини бериш, сайлов натижалари бузиб кўрсатилишига йўл қўймаслик мақсадида барча тадбирларни кўрмоқда. Ҳукумат мамлакатда содир бўлаётган чинакам демократик жараёнларнинг гувоҳлари бўлишлари, Никарагуада инсон ҳуқуқлари бузилмаётганлигига ишонч ҳосил қилишлари учун хорижий кузатувчиларни Никарагуага таклиф этиш ташаббуси билан чиқди.

(ТАСС).

Оролни сақлаб қолиш ишларининг бориши — «Совет Ўзбекистони» оталиғида

Оролга кўз ёши эмас, балки сув зарур.

Т. ҚАЙИПБЕРГЕНОВ, ёзувчи.

СУВ КЕЛТИРГАН АЗИЗ

Репортаж

Нукусдан чиқиб Беруний, Тўрткўл районлари орқали йўл юриб, мўл юриб келган киши Туямўйин сув омбори бўйига етганда тўйиб-тўйиб нафас олади. Сув омбори тўлқинлари марварид доналари янглиғ жимирлайди, кўзни қувнатади.

Шу даргоҳ Оролбўйи деб аталмиш кенг ўлканинг энг баланд нуқтаси бўлса ажаб эмас. Бу ёғи Хоразм, у томони Туркманистон ва ниҳоят Қорақалпоғистон чегаралари туташадиган манзилни Туямўйин деб аташади. Асов Аму шу жойга етиб келганда ҳовридан тушади, сал тин олади — сув омборига қуйилади. Не-не манзиллар оша тутқич бермаган Амударё жиловланади, инсон измига бўйсинмай иложсиз қолади.

Ҳали бу дастлабки таассурот. Қалбни қитиқловчи шу таассурот ўйга ҳам тўлдиради. Туямўйин омборида шунча сув мавжланиб турса-ю, Қорақалпоғистон Автоном республикаси яккаёлғиз денгизи — Оролдан бебаҳра бўлса! Ўлка аҳолисининг шу ярасига малҳам босиш нияти билан партия ва ҳукуматимиз Оролбўйи хусусида узоқ истиқболни ҳам назарда тутувчи қарорлар қабул қилди.

Бу ҳужжат эл кўнглини кўтариб юборди. Қарор Қорақалпоғистон аҳолисини энг аввало тоза ичимлик суви билан таъминлашни кўзда тутди. Туямўйиндан то Нукусгача қарийб 450 километр узунликда водопровод тармоғи қурилиши авж олиб кетди. Сув Туямўйиндан Нукусга етиб келгандан кейин эса Автоном республика шаҳарлари, районлари, хўжаликлараро ички водопровод тармоқлари қурилиши ҳам тезлаштириб юборилади.

Сув омборидан баландроқдаги кенг ялангликда катта қурилиш ишлари боряпти. Насос станцияси қурилиши тугалланиш палласига кирди. Унинг атрофида яна қатор объектлар қад ростлаган. Бинокорлар уларнинг ҳаммасини бир ном билан «саноат объектлари» деб атайди. Сув тозалаш иншооти ҳам, тиндириш ускуналари комплекси ҳам — жами ёнма-ён қурилаётир.

Қисқаси, бу ерда бутун бир шаҳарча барпо этиляпти, десак муболаға эмас. Дастлабки сув кўтармаси иншоотлари ҳам шу жойда — қумликлар оралиғида тикланмоқда. Саноат объектларини қуриш «Югкаракалпакводстрой» трестига қарашли 68-механизациялашган кўчма колонна коллективига топширилган.

Азаматлар баланд руҳ билан меҳнат қилишяпти. Смета қиймати 2 миллион 860 минг сўмлик объектлар қурилиши кўзда тутилган. Чўл шароитида мураккаб табиий қийинчиликларга қарамай, иш жадал суръатлар билан олиб борилмоқда. Ҳозирнинг ўзида 2 миллион 660 минг сўмлик иш уддаланди.

Яна бир ғайрат қилинса, қолган юмушлар ҳам бажарилади. Лекин бу ғайрат кўп нарсага боғлиқ. Иш кўламлари вақтида яратиб берилиши, хом ашё ва ускуналар график бўйича олиб турилиши керак. Тан олиш керакки, қурилиш тез олиб борилмоқда. Бироқ ускуналарни созлашда сусткашлик бор.

Бу ерда биз дастлаб танишган одам Сейран Мулгараев бўлди. Истараси иссиқ, кўзлари тийрак, қорачадан келган миқти йигитни энг илғор бригада бошлиғи деб таништиришди.

— Бригадамизда саккиз кишимиз, — дейди бригадир. — Уларнинг ҳар бири ўз касбидан ташқари қатор бошқа турдош касбларни ҳам ўзлаштириб олишган. Бизнинг шароитимизда бинокордаги бундай фазилат қадрланади. Негаки, кўп касбли кишиларнинг қурилиш ишларини тезлаштиришга қўшадиган шахсий ҳиссаси баракалироқ бўлади. Айтайлик, бетончи ғишт теришни билса, арматурачи опалубка ўрнатишга эпли бўлса, графиклар бузилмайди. Арзимаган иш учун бошқа участкадан керакли мутахассисни чақириб юришга ҳожат қолмайди.

Сейран Мулгараев (биринчи сурат) ўз коллективи дуруст ишлаётганини айтди ва 1,5—2 минг рақамини таъкидлади. Ҳақиқатан ҳам бу рақам қурувчиларнинг баракали меҳнатидан далолат бериб турибди. Ҳар бир бинокор ой сайин ўртача 1,5—2 минг сўмлик қурилиш ишлари бажараётгани ғайрат, шижоат ифодаси, албатта.

Ёш бетончи Болтабой Қулмонов билан Боқижон Бойниёзов (иккинчи сурат)ни олайлик. Ёш бўлишса, ҳам бинокорликда муайян тажриба орттиришган. Аслида бу йигитлар бетончилик билан шуғулланишади. Шу касбнинг этагини тутиб обрў орттиришди, эъзозга сазовор бўлишди. Аммо улар бетончилик касби билан чекланиб қолишмади. Бригадир Сейраннинг маслаҳати билан арматурачиликни ҳам ўрганиб олишди. Иш тиғиз келган паллада бетончилик ва арматурачилик ишларини ҳам сифатли, тез адо этишаверади.

Туямўйинда Нукус шаҳрига қувурлар орқали юбориладиган сувни тозалаб берадиган иншоот (учинчи сурат) корпуси қуриб тамомланди. Бироқ уни пардозлаш, ўрнатилган ускуналарни созлаш, бино олдини тартибга келтириш кечиктириб юборилмоқда. Ўйлаймизки, водопровод қурилиши дирекцияси аҳволни ўнглаб олиш чораларини кўради.

СССР халқ депутатлари съездида ҳам Оролбўйи муаммолари ҳақида жиддий гап борди. Энг муҳим вазифа — аҳолини тоза ичимлик сув билан тезроқ таъминлаш. Водопровод орқали Нукусга сув етказиб бериш учун кураш мусобақаси илғорларини «азиз одамлар» десак арзийди. Зеро, «Сув келтирган азиз» деган халқ мақоли улар шанига айтилгандай.

Ж. ХОЛҚОСИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

Суратлар В. МОЛГАЧЕВники.

Қардошлик рамзи

ОЛОВҚАЛБ ШОИР

Кузбасснинг қалин қарағайзорлари, ям-яшил табиати ўзгача. Узоқ ўтмишда бу гўзал ўрмонлар гуноҳсиз айбланган минглаб кишиларни бағрига олган. Бу ерда сталинча репрессия йилларида ҳалок бўлган инсонларнинг қабрлари бор. Шоир таъбири билан айтганда, бир-бири билан қучоқлашгандай қарағайлар каби қалблар ҳам туташиб кетган. Хассос ўзбек шоири ҳам шу ерда ётибди. Усмон Носир бахт, тоза виждон, буюк инсонийликни куйлагани учун қабиҳ одамлар қурбони бўлди...

Ўзбекистон ва Кемерово ёзувчилар союзлари, маданият фондлари шоир Усмон Носир номини ва унинг ўлмас ижодини тарғиб қилишда хайрли тадбирларни амалга оширмоқдалар.

Шу кунларда Тошкентда меҳмон бўлиб турган кемероволик шоир ва прозаик Валентин Васильевич Махалов билан суҳбатимизда талай фикрларни баҳам кўрдик.

— Усмон Носир оловқалб ижодкор бўлган. Унинг мисралари ижодкор кишини ҳам лол қолдиради. У ўз овози билан замонавий шоир. Ғоялари билан бугунги кунимиздаги воқеаларни башорат қилган. Ошкораликка, чинакам демократияга жуда ташна бўлган. Унинг Пушкин, Лермонтов «панжасига панжа» урганлиги таржималарининг нақадар теранлигидан кўриниб турибди.

— Валентин Васильевич, Кемеровода Усмон Носир ижоди қандай тарғиб қилинмоқда?

— Маҳаллий телевидение экрани орқали икки марта кўрсатув берилди. Уларда шоир ижоди аҳамияти ҳақида гапирилди, шеърлари ўқилди. Жойларда бир қатор адабий кечалар ўтказилди. Шоир дафн этилган қабрга ёдгорлик тоши қўйилди. «Огни Кузбасса» альманахида шоир ижодига кенг ўрин берилди.

— Сизнинг сафарингиздан кўзланган мақсад нималардан иборат?

— Мен Тошкентда иккинчи марта бўлишим. Аввалги келганимда Наманган, Қўқон шаҳарларида уни билган, кўрган кишилар билан суҳбатлашдим. Булар менинг шоир асарларини таржима қилишимда яқиндан ёрдам берди. Шоирнинг рус тилидаги тўпламини «Ёш гвардия» нашриётига топширдим. Китоб келгуси йили нашрдан чиқади. Ўзбек куйчисининг Нил ва Рим, Нахшон, Кировнинг ўлими, Ленин ҳақидаги асарлари менда жуда катта таассурот қолдирди.

Кемерово ва Ўзбекистон маданият фондлари шоир ҳайкалини бунёд этиш мақсадида хайрли ишлар қилишмоқда.

В. МАҲМУДОВА.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ССР СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МИНИСТРЛИГИ

РЕСПУБЛИКАДА ЯШОВЧИ МАҲАЛЛИЙ АҲОЛИ УЧУН
КОНКУРСДАН ТАШҚАРИ ҚАБУЛ ТАРТИБИДА
1989—90 ўқув йили учун
РСФСР ВА УКРАИНА ССР ОЛИЙ МЕДИЦИНА ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

«ДАВОЛАШ ИШЛАРИ» ВА «ПЕДИАТРИЯ» ИХТИСОСЛАРИ БЎЙИЧА РСФСР ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИ:

Воронеж, Горький, Доғистон, Иваново, Қозон, Красноярск, Кубань, Куйбишев, Оренбург, Пермь, Саратов, Шимолий Осетия, Ставрополь, Томск, Тюмень, Ярославль, Волгоград, Новосибирск, Ростов медицина институтлари.

«ПЕДИАТРИЯ» ИХТИСОСИ БЎЙИЧА:

Ленинград педиатрия ва 2-Москва медицина институтлари.

«Даволаш ишлари» ихтисоси бўйича абитуриентларни Тошкент медицина институти сайлаб олади.

«Педиатрия» ихтисоси бўйича абитуриентларни Тошкент медицина педиатрия институти сайлаб олади.

Самарқанд медицина институти «даволаш ишлари» ихтисоси бўйича студентлар контингентини Тернополь медицина институти учун комплектлайди.

Андижон медицина институти «даволаш ишлари» ва «педитария» ихтисослари бўйича студентлар контингентини Львов ва Черновци медицина институтлари учун комплектлайди.

Нукус шаҳридаги сайёр қабул комиссияси Қорақалпоғистон АССРдан абитуриентларни Астрахань, Бошқирдистон, Горький ва Иваново медицина институтларига сайлаб олади.

РСФСР ВА УКРАИНА ССР ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА АРИЗАЛАР 15 ИЮЛГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИНСТИТУТИ

1989-1990 ўқув йили учун
ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА КУНДУЗГИ БЎЛИМНИНГ 1-КУРСИГА

Студентлар қабул қилади

Бухгалтерия ҳисоби, хўжалик фаолияти назорати ва таҳлили, агросаноат комплекслари тармоқларини бошқариш ва унинг иқтисоди, агрохимия ва тупроқшунослик, агрономия, мева-сабзавотчилик ва узумчилик, ўсимликларни ҳимоя қилиш, ипакчилик, қишлоқ хўжалик экинлари селекцияси ва генетикаси, зоотехника, ўрмон ва боғ-кўкаламзорлаштириш хўжаликлари (ўрмон мелиорацияси ва боғ-кўкаламзорлаштириш).

КУНДУЗГИ БЎЛИМГА ЁШИ 35 ГАЧА БЎЛГАН ТЎЛИҚ ЎРТА МАЪЛУМОТЛИ ЁКИ ЎРТА МАХСУС ЎҚУВ ЮРТЛАРИНИ ТУГАЛЛАГАН ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Институт қишлоқ хўжалигининг турли соҳаларида мутахассис сифатида ишлаш учун бухгалтерлар, қишлоқ хўжалигини ташкил этувчи иқтисодчилар, олим-агрономлар, зоотехниклар, ўрмон ва боғ-хиёбон хўжалиги инженерлари тайёрлайди. Мутахассислар колхоз ва совхозларда, ўрмон ва кўкаламзорлаштириш хўжаликларида, чорвачилик комплексларида, илмий-текшириш институтларида, агросаноат комитетларининг турли соҳаларида ишлашлари мумкин.

Ариза қуйидаги ҳужжатлар билан 15 июлгача қабул қилинади: ўрта маълумот ҳақидаги ҳужжат (асл нусхаси), 3х4 см. катталикдаги олти дона фотосурат, 086/У формадаги медицина справкаси, охирги иш ёки ўқиш жойидан корхона, ташкилот ёки муассаса муҳри билан маъмурият томонидан тасдиқланган характеристика, меҳнат ёки колхозчи дафтарчасидан кўчирма.

Паспорт ва ҳарбий билет (чақирув гувоҳномаси) **шахсан кўрсатилади.**

Кириш имтиҳонлари ва ўқиш рус ва ўзбек тилларида олиб борилади она тили ва адабиётдан кириш имтиҳонлари рус, ўзбек, қозоқ, тожик ва туркман тилларида ўтказилади.

КИРУВЧИЛАР ТАНЛАГАН МУТАХАССИСЛИКЛАРИ БЎЙИЧА ҚУЙИДАГИ ФАНЛАРДАН ИМТИҲОН ТОПШИРАДИЛАР:

бухгалтерия ҳисоби, хўжалик фаолияти таҳлили ва назорати, агросаноат комплекслари тармоқларини бошқариш ва унинг иқтисоди, ўрмон ва боғ-кўкаламзорлаштириш хўжаликлари мутахассисликларини танлаганлар — **математика** (ёзма), **биология** (оғзаки), **рус ёки ўзбек тили ва адабиётидан** (ёзма).

Агрохимия ва тупроқшунослик, агрономия, мева-сабзавотчилик ва узумчилик, ўсимликларни ҳимоя қилиш, ипакчилик, қишлоқ хўжалик экинлари селекцияси ва генетикаси, зоотехния мутахассисликларини танлаганлар — **химия** (ёзма), **биологиядан** (оғзаки), **рус ёки ўзбек тили ва адабиётидан** (ёзма).

Ўрта мактабни олтин (кумуш) медаль билан, ўрта махсус ўқув юртларини ва ўрта ҳунар-техника билим юртларини «имтиёзли» диплом билан тамомлаганлар танлаган мутахассисликлари бўйича қуйидаги бир фандан имтиҳон топширадилар:

бухгалтерия ҳисоби, хўжалик фаолияти назорати ва таҳлили, агросаноат комплексларини бошқариш ва унинг иқтисоди, ўрмон ва боғ-кўкаламзорлаштириш хўжаликлари мутахассисликларини танлаганлар — **математика** (ёзма), қолган барча мутахассисликларни танлаганлар **химиядан** (ёзма) имтиҳон топширадилар.

Бу фанлардан «аъло» баҳо олган абитуриентлар бошқа имтиҳонлардан озод қилинади; «тўрт» ёки «уч» баҳо олган тақдирда қолган имтиҳонларни топширадилар.

Имтиҳонлар 16—31 июль кунлари бўлиб ўтади. Студентликка қабул қилиш 5 августгача ўтказилади. Имтиҳонларда олинган баҳоларнинг йиғиндиси бўйича конкурс бўлади.

Кириш имтиҳонларидан ижобий баҳо олган қуйидаги абитуриентлар институтга конкурссиз қабул қилинадилар: ҳарбий хизматини ўтаб, запасга бўшатилган ва имтиёздан фойдаланиш ҳуқуқига эга бўлганлар; болалар уйлари ва мактаб-интернатларида тарбияланган ота-онасиз ёшлар.

Кириш имтиҳонларини топшириш учун иш жойидан иш ҳақи сақланмаган ҳолда 15 кунлик (институтга келиб-кетиш вақти бу ҳисобга кирмайди) **қўшимча отпуска берилади.**

Институт адреси: 700183, Тошкент шаҳри, Қишлоқ хўжалиги институти (19, 83, 112, 165, 167, 491-автобуслар; 10, 15, 28, 152, 153-маршрутли таксиларнинг «Қишлоқ хўжалиги институти» бекати).

КОРХОНАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети

«Узагрострой»нинг республика яйлов-мелиорация қурилиш бирлашмаси

ТУГАТИЛАДИ

Даъволар 24 июлгача қуйидаги адресда қабул қилинади: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, В. Малясов кўчаси, 3-уй. Телефонлар — 35-36-47, 35-69-91.

Корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарлари диққатига!

«УЗПТИЦЕПРОМСТРОЙМОНТАЖ» РЕСПУБЛИКА ҚУРИЛИШ-МОНТАЖ ТРЕСТИ

«Узптицепромстроймонтаж»нинг

САМАРҚАНД ҚУРИЛИШ-МОНТАЖ БОШҚАРМАСИ ТУГАТИЛГАНЛИГИНИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

Даволар 24 июлгача қуйидаги адресда қабул қилинади: Тошкент шаҳри, Мўминов кўчаси, 1-уй.

Ойни этак билан ёпиб бўлмас

ЁКИ «КАЛИЛА ВА ДИМНА» ҲИКОЯТЛАРИГА МОНАНД АЙНИ КЕЗДА БЎЛИБ ТУРГАН БИР ВОҚЕА ХУСУСИДА

Фельетон

Рожа деди: — Шундай бир ҳикоят айтиб бергинки, унда раҳбарлик лавозимидаги одамлар жиноят содир қилаётганда қўлга тушиб, жавобгарликка тортилганлиги тасвир этилсин, ҳақ ё ноҳақ жазоланганидан сўнг яна яхши мансабларга қайтиб келсинлар, бунинг тўғри ёки нотўғри эканлиги кўрсатилсин.

Барахман деди: — Агар раҳбар масъулиятни унутса, хизмат мансабини суиистеъмол қилиб, қинғир ишларга қўл урса, эл ўртасида шармандаси чиқади, ишончдан маҳрум бўлади. Бу, айниқса, нафс балоси йўлдан оздирган кишиларга хосдир. Агар уларга шундан кейин ҳам лавозимлар берилса, ўша жойда норозиликлар пайдо бўлади, энг ёмони, кишиларнинг адолатга рағбати сусаяди. Бунга мисол қилиб Урганч районида рўй берган воқеани келтириш мумкин.

Рожа сўради: — У қандай воқеа?

Барахман деди: — Яхшиси бир бошидан бошлай қолай. Қинғир кўнгил қурсин экан. Қанча яшириб юрилгани билан тўрвага тушган игна барибир бир жойдан тешиб чиққанидай, қинғир кўнгил ҳам пайт келиб эгри ишни қўмсаб қоларкан. Нариманов номли колхоз бош зоотехниги Матюсуф Салаевнинг назари фермада ялтиллаб семира бошлаган новвосларга тушди-ю, ороми бузилди. Ўйлай-ўйлай охири шундай қарорга келди. Фермада нима кўп, мол кўп. Уларнинг ўн бири кам бўлса, осмон ўйилиб тушибдими? Қайтангга, молбоқарлар меҳнати енгиллашади. Кунига ўн бирига ҳали ем, ҳали сув керак. Яна бошқа майда-чуйда ташвишлар қанча. Мақбул йўли, уларни бошқа бир идорага имн-жимида ўтказиб қўя қолиш. Равшанки, пули колхоз кассасига эмас, ўзларининг киссасига тушсин.

Тузган режаси кўнглига мойдай ёқиб кетди. Ферма бригадири Самандар Рўзметовга фикрини айтган эди, у қаршилик билдирмади. Ишинг бир ўнгидан келса, ошиғинг ўз-ўзидан олчи туравераркан. Матюсуф Салаев, ниятимни қандай амалга оширсам экан, деб ўйланиб юрганда, эски таниши — Урганч район матлубот жамиятига қарашли ёрдамчи хўжалик директори Отаназар Рўзимов дуч келиб қолса бўладими? У ҳам дангалчи йигитлардан экан, гапнинг учини эшитди-ю, нарёғини суриштириб ўтирмай рози бўлди-қўйди.

Хуллас, колхознинг ўн бир бош новвоси тез орада ўзларини янги фермада кўришди. Колхоз правлениеси бундан бехабар қолди. Шундай бўлгач, ўн бир новвос ҳақида правлениенинг қарори ҳам чиқмади, ҳужжатларда ҳам қоидага биноан акс этмай қолди. Лекин Салаев билан Рўзимов, ҳисобли дўст айрилмас, қабилида иш тутишни унутишмади. Моллар вазнининг ҳар бир килограммини ўзларича 2 сўм 20 тийиндан баҳолашиб, жами баҳосини 6824 сўмга келишишди.

Ёрдамчи хўжалик директори Рўзимовнинг таваккалчилиги ана шу кезда унга жуда қўл келди. Молларни фалон кишилардан олдик, деб қалбаки шахслар номига сохта ҳужжатларни бир пасда тўлдириб ташлади. Албатта, ўзининг ана шу меҳнатини тақдирлашни ҳам эсдан чиқармади. Колхоздаги оғайниларига ҳар бир килограмм гўшт учун тўлаган нархга яна 30 тийин қўшиб ёзиб, шунинг ўзидан 931 сўмни чўнтакка урди.

Улар ишлар хамирдан қил суғургандай силлиққина битганидан, новвослар кун сайин матлубот жамияти фермасида семириб бораётганидан севинишиб юрган бир пайтда, саратонда қор ёққандай ҳол юз берди. Чорва «ғамхўрлари»нинг операциясини ОБХСС ходимлари текшириб қолишди. Ойни этак билан ёпиб бўлмаганидай, уларнинг қинғир иши ҳам аён бўлди-қолди. Новвосларни сотиш эвазига олинган пул бош зоотехник М. Салаев ғаладонидан чиқди. У тергов пайтида, илло-билло бу ишни мен қилмас эдим, раисимиз Қорахон Машарипов буюрган эди, деб туриб олди. Судга келиб бу гапидан тонди. О. Рўзимов эса, айбига иқрор бўлди. Шу боис Урганч район халқ судининг 1988 йил 14 июнь кунидаги ҳукмига биноан уларнинг ҳар бири икки йиллик ахлоқ тузатиш иши билан жазоланди. Ойлик маошларининг 20 проценти давлат фойдасига ундириб олинадиган бўлинди. Шунингдек, колхоз ва матлубот жамияти правлениеларининг илтимоси инобатга олиниб, уларни коллектив тарбиясига беришга қарор қилинди. Турган гапки, иккаласи ҳам партия сафидан чиқарилди. Нариманов номли колхоз раиси Қорахон Машарипов ҳамда ферма бригадирига нисбатан қаттиқ партиявий чора кўрилди. Улар кадрлар устидан назорат ўрнатишда масъулиятсизлик қилганликлари учун ҳисоб карточкаларига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор билан жазоландилар. Хўжалик аъзолари Қ. Машариповни раисликка номуносиб кўрдилар.

Рожа деди: — Ҳа, қинғир ишнинг қийиғи чиқибди, айбдорлар жазоланибди. Халқнинг шундай ҳикмати бор: эгри ишга қўл урсанг, кўп йиллар мисқоллаб йиққан обрўйинг бир кунда ҳавога учиб кетади. Ушбу ҳикоят кўпларга сабоқ бўлиши мумкин. Лекин мен сендан бошқа мазмундаги ҳикояни сўраган эдим.

Барахман деди: — Энди гапнинг давомини эшит. Биринчидан, айрим виждонли кишилар Урганч район халқ судининг ҳукмидан унчалик қаноатланишмаяпти. Боисини халқ мулкига кўз олайтирганларга нисбатан қаттиқроқ жазо бериш зарурлиги билан изоҳлашади. Майли, жазонинг ҳақ ё ноҳақлиги область суди ҳайъатига ҳавола. Яхшиси, гапни уларнинг коллектив тарбиясини қандай олаётганлигига қаратсак.

Шундай бир нақл бор: султон суягини хўрламас. Нариманов номли колхознинг янги раҳбарлари шунга риоя қилишдими ёки бу ерда бошқаларга номаълум ёзилмаган қоидалар мавжудми, бу ёғи бизга қоронғу. Бироқ жиноятга алоқадор собиқ раҳбарларга нисбатан ҳотамтойлик ва ғамхўрлик кўрсатишаётгани рост. Матюсуф Салаевнинг кўнгли чўкмасин, деб колхоздаги икки ем-хашак тайёрловчи бригада устидан раҳбар қилиб қўйишди. Яқинда эса у агрономликка ўтказилди. Шу тариқа у жиноий жазони янги лавозимда ялло қилиб ўтказиб келяпти.

Қорахон Машарипов ҳам сийловдан четда қолмади. Колхоз идорасида кадрлар бўйича инспектор бўлиб ишлаяпти. Бунинг устига район ҳарбий комиссариатидан ҳам ярим ставка ойлик олиб берилган. Ёзда салқин, қишда иссиқ идорада ўтириб, кадрлар масаласи билан шуғулланиш ва ойига 225 сўм маош олиш кимга ёқмайди, дейсиз?

Урганч район матлубот жамияти раиси Комил Оллоберганов ҳотамтойликда колхоз раҳбарларидан ўтиб тушди. Унга суд бўлиши арафасида ички ишлар бўлимидан ёрдамчи хўжалик директори О. Рўзимовнинг қилмишлари ҳақида хат келган, айбига яраша чора кўриш сўралган эди. Правление раиси ўзининг жавоб хатида унинг вазифасидан олиб ташланганини баён қилади. Ваҳолонки, Оллоберганов мазкур хатга имзо чекишдан тўрт кун бурун Рўзимовни ўз розилигига биноан ёрдамчи хўжаликнинг зоотехниклигига ўтказган эди. Балки айрим харидорларни алдамай туриб савдода ишлаб бўлмас? Аммо келиб-келиб, правление раисининг Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлигининг Хоразм области бўйича катта терговчисини алдаганига қойил қоласан. Айни кезда ҳам Рўзимов унинг қаноти остида қойиллатиб жазо муддатини ўтаяпти. Унга бош ижарачи сифатида, матлубот жамиятига қарашли ёрдамчи хўжаликлардаги инкубатор цехининг тақдири қўшқўллаб топшириб қўйилган. Қонун бўйича Рўзимовнинг моддий жавобгарлиги бўлган вазифаларда ишлаши асло мумкин эмас. Балки Оллобергановнинг ҳам худди Нариманов номли колхоз раҳбарлари амал қилаётганига ўхшаш ёзилмаган ўз қонун-қоидаси бордир?

Рожа деди: — Раҳбарлик лавозимидаги одамларнинг жиноят содир қилаётганда қўлга тушиб, жавобгарликка тортилгани, ҳақ ёки ноҳақ жазолангандан сўнг яна яхши мансабларга раҳбарларнинг кўмаги остида қайтиб келгани хусусидаги ҳикояни эшитдим. Донишмандлар айтибдиларким, бир неча нарса дунёда узоқ муддат қололмайди: булутнинг сояси, номуносиб йўллар билан эришилган мансаб, айбдор кишининг жазо муддатини енгил ўташи... Оқил раҳбарлар, мутасадди идоралар ҳикояда айтилган эгри қўлли шахсларга нисбатан ҳаққоний жазо кўрадилар, улар жазо муддатларини мансаб курсиларида ўтириб эмас, балким асл пешона терлари билан ювишларини таъминлайдилар.

Ушбу ҳикоятни қоғозга туширувчи:
А. ҚОРЖОВОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

«Совет Ўзбекистони»нинг навбатдаги сони 14 июлда чиқади.

Муҳаррир **У. УСМОНОВ.**

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, пропаганда — 32-55-70, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70, совет қурилиши — 33-12-46, 32-57-20, 32-54-18, фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21, адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, халқаро ҳаёт — 32-54-14, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 32-53-16 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06, коммунистик ахлоқ — 32-54-29, фельетонлар — 32-54-27, иллюстрация — 32-57-22.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Газета офсет усулида, А—2 форматида босилади.

Р. — 04212. Б. — 163. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12